

Senter for Fysisk Aktiv Læring

Sluttrapport 2018-2023

Til Gjensidigestiftelsen

Vi vil takke Gjensidigestiftelsen for betydelig økonomisk bidrag til både utvikling, integrering og drift av Senter for Fysisk aktiv Læring (SEFAL). Tildelingen av midler i prosjektperioden på fem år har muliggjort en vellykket etablering av SEFAL, og skapt betydelige merverdier for Høgskolen på Vestlandet og samfunnet. Vi overleverer med dette rapporten som markerer slutføringen av prosjektet Senter for Fysisk Aktiv læring.

Sogndal 31. juli, 2023

Mathias Brekke Mandelid

Daglig leder

Rasmus Stokke
Hege Stein
Sofie Riddervold
Andy Daly-Smith
Knut Steinar Engelsen

Marion Østenstad Sandal
Pernille Buschmann Eriksen
Claus Ottesen
Amika Singh
Sigmund Alfred Anderssen

Tom Wergeland
Ståle Bye Teslo
Anna Chalkley
Eirik Jenssen

Espen Søreide Dyngeland
(sekretær for sluttrapport)

Øystein Lerum
Henning Klafstad
Jan Erik Ølmheim
Anna Lange Moi
Ingrid Rui
Marie Hermansen
Hege Eikeland Tjomsland, Nikolaj Trautner
og grunnlegger, Geir Kåre Resaland

Sammendrag

Bakgrunn

Til tross for at det er velkjente fordeler med fysisk aktivitet er det en tydelig dreining mot at fysisk aktivitetsnivå blant barn og unge gradvis synker når de begynner i grunnskolen. Dette er en negativ trend som starter i seksårsalderen og fortsetter frem til voksen alder. Som et resultat har en rekke forskjellige tiltak blitt iverksatt for å øke fysisk aktivitetsnivå blant befolkningen. Skolen trekkes i denne sammenheng frem som en ideell arena for å tilrettelegge for fysisk aktivitetstiltak, da den skaper anledning til å treffe samtlige barn u-avhengig av sosiokulturell bakgrunn, holdninger til fysisk aktivitet, og geografiske hensyn. Selv om forskning og politiske initierte tiltak som aktiv pause, aktiv transport, aktivt friminutt og FYSAK har hatt siktemål om å øke fysisk aktivitetsnivå i skolen, har det imidlertid vist seg utfordrende å skape bærekraftige endringer innenfor skoleverket. Noen moment som trekkes frem er konkurranse om tid mellom teoretiske fag og fysisk aktivitet, samt behov om å øke lærerens kompetanse for hvordan fysisk aktivitet kan integreres i skolen. Fra dette har Senter for Fysisk aktiv Læring (SEFAL) sitt grunnlag. Fysisk aktiv læring (FAL) er en undervisningsmetode som baserer seg på å innlemme fysisk aktivitet i teoretiske fag. SEFAL fikk i 2018 finansiering for å utvikle og drive kompetanseutvikling hos skoler innenfor FAL.

Mål og Visjon

For å oppnå en bærekraftig kompetanseutvikling innenfor FAL i skoleverket, formulerte Senteret disse målene:

Hovedmål:

- 1) Sertifisere 100 skoler, som dermed blir ledende skoler innenfor fysisk aktiv læring som didaktisk metodevalg, og utdanne 1000 lærere (10 per skole) i fysisk aktiv læring.
- 2) Skape grunnlag for en langsiktig nasjonal satsning som skal være internasjonalt ledende

Delmål

- 1) Være en samfunnsutvikler og skape viktige og langvarige verdier for samfunnet.
- 2) Formidle kunnskap om fysisk aktiv læring som et metodevalg i skolen.
- 3) Utvikle et senter som, etter fem år, skal være selvgående.
- 4) Være et av de ledende utviklings- og forskningsmiljøene i fysisk aktiv læring som et didaktisk metodevalg i skolen.
- 5) Videreutvikle og forbedre ASK-basen (www.askbasen.no).

Visjon

Senteret hadde som visjon å bidra til kunnskap i bevegelse for læring og trivsel, samt samskaping (co-creation). Visjonen handlet om å skape en aktiv, praktisk og variert skolehverdag som kunne bidra til trivsel og læring for elevene. Videre var det viktig at skolene som SEFAL skulle arbeide med, ble ansett som likeverdige samarbeidsparter, og at samskaping av kunnskap vektlegges. På denne måten tilrettelegger senteret for at skolenes perspektiver samhandler med senterets mål om å drive en forskningsbasert kompetanseutvikling av høy kvalitet, tilpasset skolens og dens ansatte sine behov.

Kompetanseutvikling

Siden senterets oppstart har SEFAL utviklet et omfattende teoretisk rammeverk for å drive arbeidsplassbasert kompetanseutviklingstiltak. Rammeverket har utartet seg i form av etter- og videreutdanning og Desentralisert kompetanseheving (Dekom). SEFAL har utviklet en modell for etter- og videreutdanning, som blant annet ble trukket frem som særlig lovende i NOU 2022: 13 - Med videre betydning. Til sammen har 1400 deltagere gjennomført SEFALs etter- og videreutdanningen fordelt på 81 skoler. Videre har også 165 deltakere deltatt i Dekomp samarbeid fordelt på 6 skoler og 70 deltagere har vært med gjennom LU-skolesamarbeidet. Sett saman betyr dette at 1635 ansatte i norsk skole har fått kompetanseutvikling innen fysisk aktiv læring ved 88 skoler.

Forskning

Tross for at senterets finansiering har som hovedmål å drive kompetanseutvikling, har SEFAL med andre midler drevet omfattende forskningsvirksomhet. Forskningen ved senteret har bidratt til å videreutvikle kompetanseutviklingen, FAL som didaktisk metodevalg, samt vært en legitimeringsfaktor for senteret. Medvirkende ved SEFAL har under senterets levetid publisert 11 fagfellevurderte internasjonale vitenskapelige artikler, 25 masterstudenter har skrevet avsluttende masteroppgave med FAL som tematikk og senteret har etablert/ledet et internasjonalt Erasmus+ prosjekt med navn ACTivate, som har materialisert seg til en internasjonal læreplan for lærere innenfor FAL, samt en nettside (ACTivateyoutclass.eu).

Fysisk aktiv læring som undervisningsmetode

Senteret har vært internasjonalt ledende i å utvikle fysisk aktiv læring som didaktisk undervisningsmetode. Innenfor senterets forståelse av FAL er sentrale momenter å bryte ned sosiale barrierer, forbedre samarbeid og relasjoner blant elevene, økt interaksjon mellom elev-elev samt lærer-elev og å utforske og erfare faginnhold på en praktisk måte.

FALtastisk

En målsetning for SEFAL var å videreutvikle nettsiden ASKbasen.no. Innenfor dette målet har senteret utviklet ny digital netressurs med navn *FALtastisk* (Faltastisk.no). Denne består av tre deler: Læringsaktiviteter, kunnskapsside og e-læring. Læringsaktiviteter er en landingsside hvor lærere kan hente og dele inspirasjon for undervisningsaktiviteter innenfor FAL. Alle aktiviteter er koblet til fag, trinn og gjeldende læreplanverk. Kunnskapssiden er en side hvor det vil bli delt forskning omhandlende organisering av FAL knyttet til gjeldende læreplanverk, formidlet i populærvitenskapelig språk. E-læringen er en digital læringsressurs hvor lærere kan utforske og reflektere rundt sin egen FAL-praksis. E-læringen består av fire moduler, som er: *fem former for FAL, læringsarena, relasjoner og faginnhold*.

Øvrige bidrag

SEFAL har også bidratt i arbeid med andre eksterne verdiskapende organisasjoner, samt offentlige institusjoner. Dette innebærer blant annet vitensenteret Vitameir, appen Fotspor, samt utvikling og produksjon av FAL-materiale som ansatte ved skoler kan benytte seg av. Senterets arbeid har blitt trukket frem i en rekke politiske dokumenter, og SEFAL har i samarbeid med HVL tilrettelagt for besøk av Kunnskapsministeren på en av senterets samarbeidsskoler i Bergensområdet. Videre har medvirkende med senteret har levert innspill til kunnskapsdepartementets kommende strategi for *fremtidens skole 5-10 trinn*. Senteret har også driftet en Facebookside som i p.t. har over 10.000 medlemmer.

Konklusjon // Måloppnåelse

På bakgrunn av de overnevnte resultatene konkluderer vi med en svært høy grad av måloppnåelse i senterets levetid. Konkret vurderer vi målene som følger:

Hovedmål 1

om kompetanseheving hos lærere: *Oppnådd*

Hovedmål 2

om å skape langsiktig nasjonal satsning: *Oppnådd*

Delmål 1

om å være en samfunnsutvikler: *Oppnådd*

Delmål 2

om å formidle kunnskap om FAL: *Oppnådd*

Delmål 3

Utvikle et selvgående senter: *Oppnådd*

Delmål 4

Være et ledende utviklings og forskningsmiljø innen FAL: *Oppnådd*

Delmål 5

Videreutvikle og forbedre ASK-basen: *Oppnådd*

SENTER FOR FYSISK AKTIV LÆRING

Nedslagsfelt

Totalt 1635

LÆRERE OG ANDRE ANSATTE

HAR GJENNOMFØRT KOMPETANSE-
UTVIKLING INNEN FYSISK AKTIV LÆRING

Fordelt på

88

Barne- og
ungdomsskoler

Fysisk Aktiv Læring

Bryter ned sosiale
barrierer

SKAPER ARENA FOR SAMARBEID

Lærere blir kjent med
elever på
nye måter

ERFARE OG UTFORSKE
FAGINNHOLED

Undervisningsmetode for Læreplanverket
for Kunnskapsløftet 2020 sine intensjoner

18 500

ELEVER HAR FÅTT EN MER AKTIV, PRAKTISK
OG VARIERT HVERDAG

FRA

37

Kommuner i
NORGE

FAltastisk.no

OVER

150

LÆRINGSAKTIVITETER

- Trinn
- Fag
- Kompetansemål

KUNNSKAPSSIDE

- Podkast
- Tips og triks
- Artikler

Fem former fysisk aktiv læring

Relasjoner

Læringsarena

Faginnhold

DIGITAL E-LÆRING MED FIRE MODULER
OM FYSISK AKTIV LÆRING

Kompetanseutvikling

- Etter- og videreutdanning
- Arbeidsplassbasert
- Erfaringsbasert
- Samskape

Forskning

58 Publisering & konferanse publikasjoner

Internasjonalt nettverk

Skapt et internasjonalt samarbeid i ACTivate

- Læreplan for fysisk aktiv læring
- Nettsiden ACTivateyourclass.eu

Nasjonalt nettverk

- Facebook: fysisk aktiv læring (FAL) 10 000 medlemmer
- FALtastisk: 3000 brukere hver måned

Trekkes frem i NOU 2022: 13
NOU 2023: 4
U2018/1430/S

Innholdsfortegnelse

1. Introduksjon	10
1.1. Skolen som forebyggende og helsefremmende arena	10
1.2. Fysisk aktiv læring	11
1.3. Senter for fysisk aktiv læring	11
2. Mål	12
3. Visjon	14
4. Kompetanseutvikling	16
4.1. Teoretisk bakteppe for kompetanseutvikling	16
4.2. Rekruttering av skoler	18
4.3. Etterog videreutdanningens moduler	19
4.4. Desentralisert kompetanseheving	21
4.4. LU-skolesamarbeid	21
5. Forskning	23
6. Resultater	24
6.1. Kompetanseutvikling	24
6.2. Forskning på fysisk aktiv læring	25
6.3. ACTivate	27
6.4. Videreutvikle ASK-basen: Ny digital læringsressurs	28
6.5. DeKOMP og LU	29
6.6. Skoleleder	29
6.7. SFO	30
7. Diskusjon – Måloppnåelse	31
7.1. Hovedmål 1:	31
7.2. Hovedmål 2:	32
7.3. Delmål	33
8. Konklusjon	36
8.1. Måloppnåelse	36
8.2. Veien videre for SEFAL	37
9. Formidlingsoversikt	38
9.1. Vitenskapelige publikasjoner	38
9.2. Konferanser og formidling	39
9.3. Ansatte ved senteret	40
10. Referanser	42

1. Introduksjon

1.1. Skolen som forebyggende og helsefremmende arena

Det er kjente fordeler med fysisk aktivitet, likevel er det en tydelig dreining mot at fysiske aktivitetsnivå blant barn og unge gradvis synker når de blir eldre (Steene-Johannessen mfl., 2019). Basert på Verdens Helseorganisasjons anbefalinger fra 2020, legger Helse- direktoratet (2022) til grunn at norske barn og unge skal ha 60 minutter daglig fysisk aktivitet. I Norge oppnår henholdsvis 87% og 94% av jenter og gutter dette målet i seksårsalderen (Steene-Johannessen mfl., 2019). Utover ungdomsårene er det imidlertid en negativ trend i fysisk aktivitetsnivå. I 15-årsalderen er det henholdsvis 40% og 51% av jenter og gutter som oppnår anbefalingene, og aktivitetsnivået fortsetter å synke inn i voksen alder (Steene-Johannessen mfl., 2019). Denne utviklingen er uheldig, sett at inaktivitet, altså ikke å være like aktiv som anbefalt, er en selvstendig risikofaktor for dårlig helse og fordi fysisk aktivitet gir flere leveår med bedre helse og livskvalitet.

For å motvirke disse trendene har skolen blitt fremhevet som en ideell arena for å fremme fysisk aktivitet. Internasjonalt blir skolen sett på som en passende arena for å gjennomføre folkehelseiltak, da den over tid kan påvirke alle barn i alderen 6-16 år, uavhengig av sosiale, kulturelle eller økonomiske forhold og foreldres eventuelle vaner og holdninger til fysisk aktivitet (Naylor & McKay, 2009). For enkelte barn og unge kan den fysiske aktiviteten de får i skolen være den eneste aktiviteten de får i hverdagen (McKenzie & Lounsberry, 2014). Nasjonalt har det også vært en tydelig politisk interesse for fysisk aktivitet i skolen de siste 20 årene. Stortingsmelding 16 (2002-2003) med tittelen Resept for et sunnere Norge, vektlegger prioriteringen av forskning på fysisk aktivitet. I 2014 leverte Regjeringen Folkehelsemeldingen — Mestring og muligheter (Meld. St.(2014-2015), s. 52), som trekker frem at økt kompetanse om fysisk aktivitet i skolen er en viktig forutsetning for å forebygge inaktivitet og å fremme helse og læring. Oppfordringen om å legge til rette for mer fysisk aktivitet i løpet av skoledagen ble også videreført i den

nyeste Folkehelsemeldingen - Nasjonal strategi for utjevning av sosiale helseforskjeller (Meld.St.(2023–2024), s. 58). Skolen og andre hverdagsarenaer ble også fremhevet som viktige innsatsområder da en rekke departementer i 2020 la frem en tiårig handlingsplan for fysisk aktivitet, som blant annet handlet om å øke befolkningens fysiske aktivitetsnivå, uavhengig av sosial bakgrunn, alder, kjønn og andre forutsetninger (ref. St. Meld. Nr. 16 (2002–2003; Departementene, 2005–2009; Meld. ST. 19 (2014–2015; Departementene 2020–2029)).

De politiske og samfunnsmessige strømningene bidrar til økt fokus på viktigheten av fysisk aktivitet i skolen. Dette har bidratt til at forskningsmiljø har satt i verk en rekke helsefremmende tiltak i skolen som tar sikte på å øke barns og unges fysiske aktivitetsnivå, slik som aktive friminutt, aktivitetspauser eller aktiv transport. En rekke internasjonale prosjekter har startet ulike initiativer for å øke fysisk aktivitet i skolen, som blant annet: Active Schools! BC (Naylor mfl., 2006), Maths on the move (Vetter mfl., 2018) eller Take 10 (Peregrin, 2001). I Norge er eksempler på slike tiltak i skolen: Active Smarter Kids (Resaland mfl., 2015) og Schools in motion (Kolle mfl., 2019). I norsk læreplan er det også innført flere nye tiltak utover kroppsøving, som for eksempel valgfaget “fysisk aktivitet og helse” på ungdomstrinnet og obligatorisk fysisk aktivitet på mellomtrinnet (FYSAK) (Lerum mfl., 2021, s. 88).

Til tross for flere tiltak for å fremme fysisk aktivitet, viser forskning at tiltakene ofte ikke er bærekraftige eller effektive (Love mfl., 2019). Dette skyldes ikke nødvendigvis tiltaket i seg selv, men kvaliteten på implementeringen, som kan påvirkes av en rekke faktorer som motivasjon, kompetanse eller ledelsesstøtte. Skolen kan anses som en viktig, men utfordrende arena å iverksette helsefremmende tiltak på bakgrunn av at skolen som organisasjon er kompleks og preget av konkurrerende interesser (Daly-Smith mfl., 2020). I mange tilfeller kan skolebaserte initiativer til fysisk aktivitet bli konkurrerende med prioriteter som å ha tid til faglige aktiviteter, og det kan gå på bekostning av skolens øvrige samfunnsoppdrag (Harrel mfl., 1998).

1.2. Fysisk aktiv læring

Fysisk aktiv læring (FAL) springer ut fra folkehelsefeltet og har som mål å innlemme fysisk aktivitet i skolen, samtidig som det tar for seg pedagogiske mål (Bartholomew & Jowers, 2011). En vanlig definisjon

på FAL er “integrering av bevegelse i undervisning av faglig innhold” [The integration of movement within delivery of academic content] (Daly-Smith, 2021). Begrepet kan også betegnes som aktiviteter der “elevene lærer gjennom å være i bevegelse” (Vingdal, 2019, s. 12). Fysisk aktiv læring er et forskningsfelt som har fått økt oppmerksomhet det siste tiåret. Likevel er initiativ som iverksettes i skolen i mange tilfeller utviklet og ledet av representanter fra akademia, og derav gjort med en tilnærming som sjelden involverer lærere (Rutten mfl., 2017). Når det gjelder fysisk aktiv læring tar mye av forskningslitteraturen for seg dette som en forhåndsdefinert strategi for å realisere lærings- og helsemål. En utilsiktet negativ konsekvens av å behandle fysisk aktiv læring med rigide regler, utviklet av forskere, er at initiativene ikke er sensitive nok for nasjonale og lokale utdannelsesaktører og dermed ikke forstås som meningsfulle å videreføre av lærere og andre ansatte i skolen.

1.3. Senter for fysisk aktiv læring

For å skape langvarig endring i skolen, ble SEFAL utviklet som et forskningsbasert initiativ som anerkjenner viktigheten av at initiativet utvikles i «samskaping» med alle i skolen (Daly-Smith, 2020). Dette er i tråd med Verdens Helseorganisasjons strategi for fysisk aktivitet (2016–25) og den globale handlingsplanen for PA (2018–30) (WHO, 2016; 2018), som begge fremhever behovet for å styrke kompetanse og opplæringen av lærere i skolen og samtidig skape skolemiljøer som oppmuntrer barn til å være fysisk aktive. Det har videre stått sentralt for SEFAL å arbeide i henhold til utdanningspolitiske og nasjonale styringsdokument, og de nasjonale læreplanmålene, ved å legge til rette for at lærerne kan anvende fysisk aktiv læring i undervisningen. I tråd med de problematiske trendene knyttet til fysisk inaktivitet blant barn og unge, samt utfordringene med å implementere helsefremmende tiltak i skolen, fikk SEFAL finansiering til å etablere Senter for fysisk aktiv læring (SEFAL). Senteret bygger videre på ASK-studien (Resaland mfl., 2015), som var en klynge-randomisert kontrollert studie gjennomført i Sogn og Fjordane i 2014–15, finansiert av Norges Forskningsråd og med støtte fra Gjensidigestiftelsen. I forbindelse med at fysisk aktiv læring tidligere ble ansett som lite sensitiv ovenfor nasjonale utdanningskontekster, var det en del av senterets mandat å videreutvikle, og å bidra til, kompetanseutvikling innenfor fysisk aktiv læring i norsk skolesammenheng.

2. Mål

I dette kapittelet presenteres SEFALs målsetninger slik de ble formulert ved prosjektets oppstart 1. august 2018. Hovedmålene handler om å videreutvikle kunnskap om fysisk aktiv læring som et didaktisk metodevalg, og å danne et grunnlag for en langvarig satsing på fysisk aktiv læring nasjonalt. Under hovedmålsettingene ble det satt opp en rekke delmål, som skulle bidra til å støtte oppnåelsen av hovedmålene, og som kort vil beskrives i slutten av kapittelet.

Hovedmål

- 1) **Sertifisere 100 skoler, som dermed blir ledende skoler innenfor fysisk aktiv læring som didaktisk metodevalg, og utdanne 1000 lærere (10 per skole) i fysisk aktiv læring.**

Den første delen av målsetningen handlet om å sertifisere 100 skoler med kompetanseutviklingstilbudet til SEFAL. Dette tok utgangspunkt i at senteret skulle utdanne i gjennomsnitt 20 skoler per år i løpet av den femårige finansieringsperioden med Gjensidigestiftel-

sen fra 2018–23. I tråd med dette var det utarbeidet en rekke kriterier og forventninger til de 20 skolene som årlig kvalifiserte for opptak. Skolene måtte prioritere fysisk aktiv læring som et skoleomfattende utviklingsarbeid over en lengre periode. Det ble forventet at skoleledelsen organiserte arbeidet med kompetanseutviklingen ved aktiv bruk av gjeldende sentralt avtaleverk for pedagogisk personale. Det var også en forventning at rektor la til rette for at fysisk aktiv læring skulle inngå i kollektive prosesser med læringssamarbeid i sin disponering av det pedagogiske personalets fellestid i løpet av skoleåret, planleggingsdager, lokale fagutviklingsdager og felles møtetid. Dette innebar at skolene selv måtte prioritere sine eksisterende tids- og lønnsressurser til kompetanseutviklingsarbeidet. Det ble tatt høyde for at disse prioriteringene var avhengig av skolestørrelse, antall lærere og lokale arbeidsavtaler for forhold som arbeidstid. Sammen med SEFAL, hadde skolene ansvar for at 10 lærere gjennomførte kompetanseutviklingen innenfor fysisk aktiv læring. Det er verdt å merke seg at disse 10 lærerne fikk utføre store deler av

denne innenfor deres faste arbeidstid på skolen, noe som samsvarer med deltagelse i en ordinær videreutdanning for lærerne. Dette medførte at skolen selv stod ansvarlig for alle vikarutgifter, som igjen varierte basert på skolen/kommunens eksisterende ressurstilgang og system for vikarbruk. Det var ellers en forventning om at skolene prioriterte et eller flere trinn der flere lærere hadde mulighet til å delta på kompetanseutviklingen, slik at lærerne fikk arbeidet i team på egen arbeidsplass.

2) Skape grunnlag for en langsiktig nasjonal satsning som skal være internasjonalt ledende

For å oppnå hovedmål 2 var SEFAL ansvarlig for å skape et solid nettverk og et godt samarbeid med skolene i Norge. Et premiss for dette delmålet var dermed sammenkobling mellom forsknings- og praksisfeltet gjennom utdanningsvirksomheten ved senteret. Videre var det viktig at senteret oppnådde politiske innflytelse for å også kunne påvirke skoleutviklingen på et mer helhetlig nivå. Et annet viktig moment til dette var å knytte gode relasjoner til internasjonale forskningsmiljø.

Delmål

1) Være en samfunnsutvikler og skape viktige og langvarige verdier for samfunnet.

Det første delmålet handlet om å være toneangivende i det politiske landskapet og at fysisk aktiv læring bidro til å skape merverdi for samfunnet i form av å utvikle skoler med mer praktisk, aktivt og variert undervisningstilbud til elevene, som kan bidra til å fremme elevenes læring og trivsel. Videre ønsket SEFAL å bidra til innovasjon ved å utvikle integrert etter- og videreutdanning som utdanningsform.

2) Formidle kunnskap om fysisk aktiv læring som et metodevalg i skolen.

Delmålet la vekt på å formidle kunnskap om fysisk aktiv læring i kanaler som treffer den tiltenkte målgruppen, som hovedsakelig er lærere, men også andre aktører innen skolen som for eksempel skoleledelse og rektor, miljøterapeuter, assistenter ol. Samtidig som ny kunnskap ble utviklet gjennom SEFAL sin forskningsvirksomhet, var det også viktig å sørge for at kunnskap om fysisk aktiv læring ble tilgjengeliggjort og nådde ut til lærerstanden på en god måte.

3) Utvikle et senter som, etter fem år, skal være selvgående.

Dette delmålet innebar at SEFAL skulle videreføres på selvstendig vilkår etter finansieringsperioden hos Gjensidigestiftelsen.

4) Være et av de ledende utviklings- og forskningsmiljøene i fysisk aktiv læring som et didaktisk metodevalg i skolen

Delmålet dreide seg om å utvikle kunnskapsallianser med nasjonale og internasjonale samarbeidspartnere. En del av dette arbeidet inkluderte utvikling av gode rutiner for innarbeiding av fysisk aktiv læring, for å støtte skoler som ønsker det.

5) Videreutvikle og forbedre ASK-basen (www.askbasen.no).

For å tilgjengeliggjøre kunnskap om fysisk aktiv læring har SEFAL også konsentrert seg om å utvikle digitale ressurser. Ved senterets oppstart var ASK-databasen, som er en digital arena der lærere kan få tilgang til undervisningsopplegg i fysisk aktiv læring, noe SEFAL ønsket å utvikle videre og forbedre.

3. Visjon

Visjonen til SEFAL er

- 1) Å bidra til kunnskap i bevegelse for læring og trivsel og
- 2) Samskaping (“co-creation”).

Fokuset på læring og trivsel handler hovedsakelig om at fysisk aktiv læring kan bidra til å skape en aktiv, praktisk og variert skolehverdag slik at elevene trives bedre. Samtidig kan elever som trives også ha en positiv innvirkning på læreres trivsel. For å videreutvikle fysisk aktiv læring som en undervisningsmetode i skolen er læreres, rektors og andres involvering essensiell, og det leder til den andre delen av visjonen som er samskaping. Samskaping kan beskrives som en prosess der alle involverte parter samarbeider om å skape en felles mening om et fenomen (Ind, 2013), som fysisk aktiv læring. Samskaping danner grunnlag for en tett sammenkobling mellom senterets forsknings- og utdanningsvirksomhet og praksisfeltet, blant annet gjennom å skape likeverdige og dynamiske møteplasser, der begge partene opplever at samarbeidet er til gjensidig nytte. Spesielt står dette sentralt i kompetanseutviklingstiltaket til SEFAL, som vi gjør rede for i det neste kapittelet.

4. Kompetanseutvikling

SEFAL har utviklet og driftet en rekke kompetanseutviklingstiltak. Dette inkluderer hovedsakelig etter- og videreutdanning og desentralisert kompetanseheving (Dekomp). Senteret har også utviklet og driftet digitale ressurser, som er et ledd i den digitale kompetanseutviklingen og formidlingsarbeidet innen fysisk aktiv læring. I dette kapittelet vil oppbyggingen av kompetanseutviklingen til SEFAL beskrives mer inngående, men først vil det gjøres rede for rasjonalet bak.

4.1. Teoretisk bakteppe for kompetanseutvikling

Kompetanseutviklingstiltaket som SEFAL har utviklet lener seg på et omfattende korpus av litteratur innen utdanning og profesjonsutvikling i skolesektoren. Tidligere modeller for kompetanseutvikling for lærere har vært preget av å være noe som blir gjort mot lærere, fremfor med dem (Armour & Yelling, 2004), med en «one size fits all» ideologi (Avalos, 2011; Biesta, 2015). Innholdet i disse kompetanseutviklingstiltakene har i stor grad vært overgeneralisert og standardisert uten å ta i betraktning konteksten til den enkelte lærer, noe som har en bety-

delig rolle for deres muligheter og behov (Patton et al., 2012; Teslo et. al. In prep/print). Dette gjelder kompetanseutviklingstiltak i skolen generelt (se feks. Hayes, 2019; Day & Sachs, 2004; Opfer & Pedder, 2011), men også spesifikt for kompetanseutvikling innenfor fysisk aktiv læring (Vazou mfl., 2020). Overgeneralisering og opplevelsen av at kompetanseutviklingstiltak blir gjort mot lærerne er tett relatert til at slike kompetanseutviklingstiltak ofte har utspring fra kommunal/statlig sektor eller ved høyskoler/universiteter. Dette omtales som en «top-down» tilnærming, som kjennetegnes av at «overordnede» institusjoner med uforholdsmessige hierarkiske maktforhold «innfører» diverse tiltak i mindre institusjoner (Fullan, 1994), som for eksempel i skoler. Slike kompetanseutviklingstiltak blir i skolen ofte gjennomført ved at utvalgte lærere drar på kurs utenfor arbeidsplassen, og returnerer til skolen for å gjennomføre intern opplæring av sine kolleger.

Som et alternativ til slike «tradisjonelle» former for kompetanseutviklingstiltak har SEFAL hatt som visjon at senteret skal fungere som brobygger mellom akade-

mia og praksisfeltet. I tråd med dette er kompetanseutviklingstiltaket til SEFAL arbeidsplassbasert, i kombinasjon med nettmøder. Det at kompetanseutviklingen er arbeidsplassbasert gir lærerne muligheter til formell og uformell erfaringsutvikling, utforskning og refleksjon, samt individuelt og kollektivt arbeid, med støtte fra SEFAL som en ekstern aktør. Videre har det vært et viktig moment at SEFAL anser sine samarbeidsskoler som likeverdige partnere, hvor SEFAL kan fungere som ekstern støttespiller i deres utviklingsprosesser, noe som også understrekes som viktig i vitenskapelig litteratur (Hoekstra & Korthagen, 2011).

SEFAL har stadig utviklet sin utdanningsvirksomhet på grunnlag av deltageres (ansatte ved skoler som studerer ved SEFAL) tilbakemeldinger, støttet av litteratur som peker på at læreres ønsker, erfaringer og allerede eksisterende kunnskap bør løftes frem. SEFALs kompetanseutviklingstilbud er derav forankret i følgende tre hovedområder: a) et fornyet fokus på profesjonsfelleskapet, b) et behov om å tenke nytt om etter- og videreutdanning og c) vektlegging av ulike kunnskapsformer.

a) Et fornyet fokus på profesjonsfelleskapet

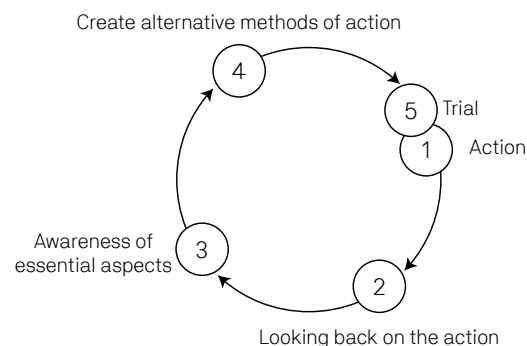
Profesjonsfelleskapet har i senere tid blitt vektlagt i en rekke utdanningspolitiske styringsdokumenter. Et eksempel er kapittelet Prinsipper for skolens praksis fra overordnet del i læreplanen. Her blir det lagt vekt på profesjonsfelleskapet gjennom formuleringer som blant annet at “skolen skal være et profesjonsfaglig felleskap der lærere, ledere og andre ansatte reflekterer over felles verdier, og vurderer og videreutvikler skolen sin praksis” (Kunnskapsdepartementet, 2017). Formuleringen bidrar til et fornyet fokus på profesjonsfelleskapet, ettersom lærerplanens overordnede del har til hensikt å beskrive grunnsynet som skal prege den pedagogiske praksisen i hele grunnopplæringen. Lignende fokus kan også sees i samfunnstrender som handler om å skape kunnskap innenfra, som kan anses som en motreaksjon til et enten-eller-forhold eller mellom “top-down” og “bottom up” (Fullan, 1994).

Fokuset på profesjonsfelleskapet har også ført til at SEFAL har lagt vekt på at samtlige i det profesjonelle læringsfelleskapet, det vil si alle ansatte ved skolene er viktige bidragsytere når skolens praksis skal videreutvikles. Dette fremgår også av opplæringsloven kapittel 9, hvor formuleringer som “alle som arbeider på skolen” vektlegges (Opplæringsloven, 1999, §9A-4). At samtlige i profesjonsfelleskapet deltar innebærer å diskutere og

reflektere om faglige, pedagogiske, didaktiske problemer med utgangspunkt i profesjonens kunnskapsgrunnlag og grunnopplæringenes verdigrunnlag. Dette innebærer en helskoletilnærming til skoleutvikling og kompetanseutvikling ved å jobbe med skolen sin kultur. Her støttet senteret seg på forskere som tar for seg skolen sin kultur i et semantisk, fysisk og sosialt rom (feks. Kemmis mfl., 2014), og «kunnskaping» innenfra (Munthe mfl., 2015). Samtlige av disse dimensjonene er viktige når SEFAL arbeider med helskoletilnærming for å forankre fysisk aktiv læring som en bærekraftig og naturlig del av undervisningspraksisen.

b) Et behov om å tenke annerledes om (videre)utdanning

Helskoletilnærmingen bygger videre på forskning som i store linjer tar for seg formelle og uformelle former for (videre)utdanning (Hoekstra mfl., 2009; Hoekstra, 2011). I denne forskningen sine rettesnorer blir det lagt vekt på et behov for nytenkning om utvikling av lærernes profesjon gjennom praksis. Dette har utspring blant annet i å forstå praksis og teori som mer enn et dikotomt ordpar på en lineær skala. For å kunne skape dette, støtter vi oss til Korthagen (2001) sin ALACT-modell. Han argumenterer for at lærere som er i yrket har andre forutsetninger for å: 1) planlegge undervisning, 2) prøve ut, 3) reflektere over undervisningen og utprøvingen, 4) skape bevissthet rundt sentrale aspekter ved utprøvingen og 5) skape nye måter å tenke om undervisning. En slik måte å arbeide med videreutdanning gjør at vi underviser i en kontekst i endring, og støtter oss på begrepet om uformell videreutdanning. Dette ligger til grunn for at alle handlinger i SEFALs utdanning skal skje i ens egen praksis, der teori blir anvendt som både utfordrende og støttende aspekter til denne praksisen (Korthagen, 2017). Denne dimensjonen er sentral for helskoletilnærmingen da den sikter på å endre/utvikle måten lærere ser sin praksis på, og dermed er det et viktig moment i vår etter- og videreutdanning for å få med oss “alle”.

Figur 1. ALACT-modellen (Korthagen mfl., 2001)

c) Ulike måter å tenke kunnskapsformer på

Det siste punktet for vår helskoletilnærming er at vi endrer premiss for hvordan tenke utdanning og hvem som skal ta del i denne utdanningen. Dette innebærer at vi som akademikere også må reflektere rundt hvordan vi forstår kunnskap. I tradisjonelle etter- og videreutdanninger (formell tilnærming), samt academia generelt, er teoretisk kunnskap ofte ansett som normativt høyere (eller bedre) enn andre former for kunnskap. Denne hierarkiske tilnærmingen gjør at aktører som SEFAL kan bli forstått som å arbeide med, og formidle, kunnskap som ikke alle lærere har. Dette kan være problematisk i vårt møte med skolene fordi vi ønsker å nytte en tilnærming preget av likeverd. I vår helskoletilnærming (uformell) støtter vi oss derfor heller på forskning som “tenker om” sammenhengen mellom universitets- og høyskolesektoren og grunnskolen gjennom et samspill mellom forskere, rådgivere, lærere og andre ansatte i skolen (Zeichner, 2010). Denne forskningen legger til grunn at kunnskap ikke bare er faglig (teoretisk), men og praktisk og utøvende, noe som gjør teori til et grunnlag for å prøve ut andre former for undervisning. I norsk sammenheng betyr dette å gi teorien en distinkt betydning for profesjonens sin yrkesutøvelse (Ertsås og Irgens, 2012). Videre betyr det at kunnskap ikke bare har betydning som litteratur, men som profesjon og utprøving. Dette innebærer at helskoletilnærmingen ikke utelukkende er kunnskapsinformert (teoretisk), men også erfaringsbasert. Denne tilnærmingen skaper en helskoletilnærming fordi den bærer med seg prinsippet av å gjøre individuelle erfaringer til felles kunnskap (Ertsås og Irgens, 2014). Denne måten å tenke skoleutvikling på bygger både på Læreplanen Overordnet Del, samt forskning som handler om å utvikle praksis på skolens premisser. Det er altså ingen motsetning mellom at lærere, eller “studentene” i dette tilfellet, gjør utprøvinger alene eller sammen med andre, men det gir en annen tilnærming til å tenke utvikling i skolen.

I senterets arbeid med kunnskapsformer står også erfaringsbasert læring sentralt (Kolb mfl., 2001). Erfaringsbasert læring baserer seg i stor grad på Deweys pragmatisme, som innebærer at kunnskap ikke er statisk og ufeilbarlig, men heller reviderbar. Noe som ofte parafraseres til idiomet: «Learn to know by doing, and to do by knowing» (Dewey, 1914). En slik forståelse for hvordan anvende kunnskap har i vårt kompetanseutviklingsstiltak utartet seg til hvordan læreres kon-

tekstuelle kunnskap blir behandlet som ressurs. Fordi kontekstuelle erfaringer på hver enkelt skole varierer ut fra ulike utgangspunkt når det angår fysiske arealer og utstyr, er generalisering verken mulig eller formålstjenlig. Dermed er lærernes kontekstuelle kunnskap sentral i utviklingsprosessene hvor lærerne får dele og diskutere sine erfaringer med fysisk aktiv læring.

Dette skisserte teoretiske bakteppet ligger til grunn for SEFAL sitt kompetanseutviklingstilbud. Ved å se skolen som en parallell, likeverdig partner, legger vår utdanningsvirksomhet til rette for å løfte skolen sin praksis opp i søkelyset, og utfordre denne med vitenskapelig litteratur, samt diskusjoner internt i kollegiet på skolene.

4.2. Rekruttering av skoler

Utvalget av skoler og lærere som deltok i etter- og videreutdanningen bestod i første årene i stor grad av at SEFAL tok kontakt og forhørte seg med skoler om de hadde interesse av å inngå et samarbeid. I det første året ble det rekruttert skoler fra Nordland og Telemark fordi disse fylkene hadde en organisert satsing på helsefremmende skoler. I år to ble det gjort tilsvarende i Østfold, Rogaland og Vestland. Ved å konsentrere skolene i regioner kunne man lettere få til en logistikk rundt skolebesøkene, og organisere samlinger med lærere og skolelederne. I løpet av år to ble det gjennomført en utlysning der skoler i hele landet fikk anledning til å melde sin interesse, og det dannet grunnlaget for rekrutteringen av skoler i Trøndelag og Troms i år tre. I år fire prøvde senteret ut en satsing ved skolene i en kommune, Færder kommune, der SEFAL samarbeidet med en aktiv skoleledelse i kommunen.

Som tidligere nevnt hadde SEFAL sitt utspring fra ASK-studien, og hadde derav allerede et etablert kontaktnettverk i praksisfeltet. Etter hvert som SEFAL etablerte seg ytterligere, har rekrutteringen blitt av mer gjensidig art, i den forstand at SEFALs kompetanseutvikling og forskningsvirksomhet har blitt synliggjort i offentlige kanaler, samt har spredt seg skoler imellom. Det har dannet hovedgrunnlaget for rekrutteringen i år fem, der senteret har prøvd å ikke samle rekrutteringen i regioner. På samme måten har det dannet et grunnlag for nasjonal rekrutteringen fremover der videreutdanningene vil bli lyst ut av HVL, og rekrutteringen til kompetanseutviklingen uten studiepoeng vil skje gjennom DeKomp og e-læringsmodulen i FALTastisk.no.

4.3. Etter og videreutdanningens moduler

Kompetanseutviklingstiltaket legger til rette for samarbeid og fremmer deling- og læringskultur på skolene og varierer mellom individuelt arbeid, gruppearbeid, diskusjoner, og refleksjoner, som igjen bygger på lærernes erfaringer fra deres egen arbeidsplass.

Videreutdanningen er for lærere med grunnskolelærerkompetanse (allmennlærerutdanning, grunnskolelærerutdanning, PPU o.l.), men det er også mulig å delta i etterutdanning for de som ikke har godkjent pedagogisk utdanning. Videreutdanningen er arbeidsplass- og nettbasert, med 25% studiebelastning, og varer et skoleår. De som består videreutdanningen får kreditert 15 studiepoeng på masternivå, noe som også gir rett til å innlemmes i masterprogrammet «Praktisk utdanningsvitenskap med fordypning i ledelse og profesjonsutvikling i utdanningssektoren».

Selve etter- og videreutdanningen er modulbasert, består av en «onboardingsperiode» og fire moduler samt en eksamen. Til hver modul tilhører en innlevering av et refleksjonsnotat hvor læreren reflekterer rundt og artikulere erfaringer med FAL i egen pedagogiske praksis. Modul 1 og 2 finner sted på høstsemesteret og modul 3 og 4 på vårsemesteret. Hver modul har en periode på sirka to måneder. Modulene er tematisert og organisert som følger:

Onboardingsperiode: Beskriver perioden fra skolene starter samarbeid med SEFAL frem til kompetanseutviklingen starter. I denne perioden mottar skolene utstyrspakke, SEFAL besøker skolene og gjennomfører inspirasjonssamlinger. Fokuset er å identifisere FAL i egen praksis og prøve ut nye læringsaktiviteter. Det gjennomføres en ståstedsanalyse i forkant av studieoppstart.

Modul 1. Overordnet tema for modulen er FAL på ulike læringsarenaer, med fokus på å prøve ut FAL i egen praksis. Modulen har fått læringsarena som det overordnede tema fordi den har som mål å rette lærernes blikk mot hvor læring skjer i skolen. Det vil si, rette blikket utover klasserommet og prøve undervisning som ikke er stillesittende. Læringsarena kan være i klasserom, i ganger, i gymsal, i skolegården, i nærområde mm.

Modul 2. Overordnet tema for modulen er å lære med kroppen, med fokus på refleksjonsprosesser rundt hvordan undervisningen kan bli mer kroppslig.

Denne modulen har en teoretisk dimensjon med seg hvor lærerne blir kjent med ulike læringsperspektiver i læreplanen og i litteratur om FAL. Hensikten med modulen er å gjøre lærerne kjent med hvordan kroppen og bevegelse bidrar i elevenes læringsprosesser. I tillegg til de teoretiske perspektivene får lærerne også prøve ut FAL i egen praksis.

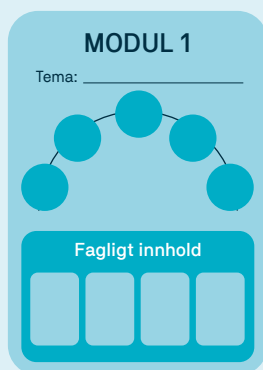
Modul 3. Overordnet tema for modulen er ulike tilnærminger til FAL. I denne modulen blir lærerne presentert for fem former for FAL som vi betegner som 1) kroppslighet, 2) situert anvendelse, 3) strukturering av undervisning, 4) estetiske og 5) lekende læringsaktiviteter. Modulen har en praktisk dimensjon med seg hvor lærerne får mulighet til å prøve ulike former for FAL og utforske hva de ulike formene gjør med undervisningen. Siden dette er den første modulen i vårsemesteret, gjennomføres det derfor en ny ståstedsanalyse med tilbakeblikk på semesteret som har vært, og veien fremover.

Modul 4. Overordnet tema for modulen er FAL i profesjonsfellesskapet, med fokus på den vitenskapelige metoden lesson study. Lesson study er en metode hvor lærere sammen utarbeider forskningsspørsmål, gjennomfører undervisning og kritisk reflekterer rundt egen praksis. Hensikten med modulen er å løfte FAL praksis i profesjonsfellesskapet slik at lærerne sammen kan utforske hva de har utviklet i løpet av ett år. Denne modulen presenterer også en mulighet til å utforske FAL fra nye vinkler. Lesson study er valgt som fremgangsmåte fordi det bidrar til å strukturere erfaringer internt i profesjonsfellesskapet og kan bidra til videre kunnskap for lærernes praksis.

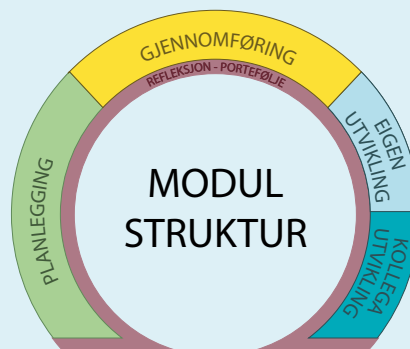
Eksamen: Som et siste ledd i videreutdanningen får lærerne mulighet til å melde seg opp til en avsluttende oppgave som kvalifiserer til 15 studiepoeng på masternivå. I tillegg til å kvalifisere til studiepoeng har den avsluttende oppgaven også til hensikt å være relevant for det videre arbeidet med å gjøre FAL til en vedvarende del av skolen og lærernes praksis.

Utviklingen av modeller som illustrerer oppbygging av etter- og videreutdanningen

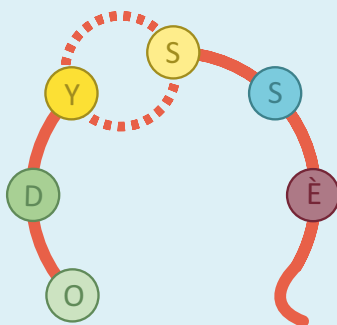
Som del av de fem prosjektårene har SEFAL kontinuerlig utviklet oppbyggingen av etter- og videreutdanningen. Sentralt i dette arbeidet har vært modulstrukturen for de fire modulene som utgjør etter- og videreutdanningen. Som illustrert under viser de fem grafiske fremstillingene at modulstrukturen for hvert kull har endret seg. Likevel bygger de på det samme teoretiske bakteppet som dreier seg om at lærerne skal 1) planlegge undervisning i sin egen praksis, 2) gjennomføre undervisning der de bruker FAL, 3) reflektere over gjennomføringen – både individuelt og sammen med andre og 5) velg ut noen sentrale erfaringer de tar med seg videre. Disse fem punktene er ‘stegene’ som alle modulene er bygget opp av og er de punktene lærerne skal reflektere rundt i tilhørende notat for hver modul. Som del av etter- og videreutdanningen skal lærere skrive et refleksjonsnotat, hvor de svarer og artikulerer egne og felles refleksjoner om gjennomføringen. Et sentralt poeng her er at det ikke handler om rett eller feil gjennomføring av undervisning, men gjøre seg opp meninger om hvordan det gikk og hva som var grunnen til det. For lærerne som tar videreutdanningen er det sentralt at pensumlitteratur også blir aktivt tatt i bruk for besvarelsen i refleksjonsnotatet.

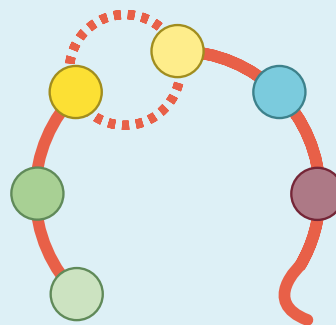
Kull 1

Kull 2

Kull 3

Kull 4

Kull 5 (Inneværende)

4.4. Desentralisert kompetanseheving

Dekomp er den statlig desentraliserte tilskuddsordningen for kompetanseutvikling i grunnskole og videregående skole. DeKomp bygger på en samarbeidsform der skoleeierne vurderer lokale kompetanseutviklingsbehov ved å involvere ansatte og ledere i skolene, og det skjer i partnerskap med universitet eller høyskole. Desentralisert kompetanseheving har blitt trukket frem i en rekke styringsdokumenter tilhørende både grunnskolen og høyere utdanning de siste årene. Kunnskapsdepartementet trekker frem at: *Skolebasert eller kollektiv kompetanseutvikling, der flere lærere fra samme skole deltar, påvirker praksisen i større grad enn individuelle tiltak og korte kurs. Slike former for kompetanseutvikling bør planlegges lokalt for best mulig tilpasning til lokale behov.*

SEFAL sin tilnærming til den statlige desentraliserte ordningen for kompetanseutvikling i skolen (Dekomp) er inspirert av Klev og Levin (2009) sin samskapte læringsmodell. Denne modellen handler om endring og utvikling som samskaping av læring. Samskapt læring bygger på to hovedfundamenter: 1) Hvordan ny kunnskap kan utvikles gjennom konkret eksperimentering for å løse praktiske problemer, som i SEFALs eksempel kan være stillesitting og en lite variert skoledag, og 2) Vektlegging av et demokratisk verdigrunnlag der medvirkning står sentralt (Klev & Levin, 2021). Denne modellen vektlegger et gjensidig forhold, herunder læringspotensial, mellom interne parter (skoleledere, lærere og øvrige ansatte) og eksterne (SEFAL og HVL), for å kunne lede og legge til rette for profesjonsnære utviklingsprosesser.

Det er i tråd med denne tenkemåten SEFAL har utviklet sin metodikk for å følge opp skolene, både skolene som SEFAL selv har rekruttert, og skolene som er rekrutterte gjennom DeKomp. Senteret tar sikte på at arbeidsmåtene og systemene som vi har utviklet kan integreres og videreutvikles på en bærekraftig måte, også etter SEFALs prosjektperiode. Innenfor DeKomp-rammene skapes det muligheter for et samarbeid der skolene er premissleverandør og kan tilpasse kompetanseutviklingstilbudet etter deres eget utviklingsarbeid og strategiplaner. SEFAL stimulerer og veileder skolene på ulike måter i arbeidet med fysisk aktiv læring, blant annet gjennom skolebesøk, digitale workshops og lignende.

4.5. LU- skolesamarbeid

Videre har SEFAL samarbeidet med Skranevatnet skole i perioden 2021–23 for å legge til rette for mer praktisk rettet og variert undervisning. Skranevatnet skole er en barne- og ungdomsskole i Bergen kommune med ca. 600 elever og 70 ansatte. Skolen er en av seks lærerutdanning-skoler (LU-skoler) ved HVL, noe som innebærer å utvikle og legge til rette for en god praksis for grunnskolelærerstudenter. Dette gir en unik mulighet til å rekruttere gode lærere, få støtte til forsknings- og utviklingsarbeid og til å arbeide langsiktig med de nye kravene i skolen (HVL, 2022a). Starten på samarbeidet ble markert med at personalet dro på studietur til Sogndal og SEFAL, høsten 2021 for å få en introduksjon til FAL. I følgende periode (2021–22) skulle personalet planlegge og gjennomføre FAL som del av egen undervisning, samt presentere og drøfte erfaringer i utviklingstid. I påfølgende periode (2022–23) deltok ca. 20 lærere i SEFAL videreutdanning. Gjennom samarbeidet med SEFAL har skolen også knyttet relasjon til Teie skole i Færder kommune, og planlegger en studietur dit høsten 2023. LU-skolesamarbeidet har ført til merverdi i form av FAL forskningsarbeid, samt at Skranevatnet bidro til ACTivate konferansen i Bergen høsten 2022 ved å vise frem undervisning og bredere arbeid knytt til FAL. Arbeidet knyttet til FAL på Skranevatnet skole har også fått oppmerksomhet fra politisk hold.

5. Forskning

Til tross for at SEFAL ikke ble finansiert for å drive forskning, er det likevel en viktig del av kvaliteten og troverdigheten til senteret. SEFAL har drevet forskning gjennom andre eksterne midler fra Erasmus+ prosjektet ACTivate og LU-midler (Lærerutdanningskoler), samt U13- og interne midler fra HVL.

Med dette som utgangspunkt har SEFAL gjennomført en rekke studier de siste fem årene. Deler av dette datamaterialet har blitt publisert i både fagfellekvurderte og populærvitenskapelige tidsskrift, mens noe har utelukkende blitt brukt til videreutvikling og forbedring av kompetanseutviklingen og fysisk aktiv læring som didaktisk metode. Data som SEFAL har samlet inn og produsert er: 1) spørreundersøkelser av studentene i kull 1 og kull 2, med 200 respondenter, 2) intervju med deltagere fra kull 2 og kull 4, med rundt 40 respondenter, dokumentanalyser av refleksjonslogger fra kull 4 og 5, i sum cirka 1000 dokumenter, 3) workshop med 60 lærere, 4) kartlegging av ringvirkninger av SEFAL sitt arbeid, 5) Fokusgruppeintervjuer med SFO-ledere. Som ledd i SEFAL sitt forskningsarbeid, har det også i løpet av de siste fem årene blitt publisert 25 masteroppgaver med FAL/SEFAL som tematikk.

Forskningen på fysisk aktiv læring har hatt tre hovedfokus siden senterets opprinnelse, som kan ses i sammenheng med senterets utvikling. Disse er 1) Læreres motivasjon for å starte med fysisk aktiv læring, 2) Evaluering av kompetanseutviklingstiltaket ved SEFAL og 3) Å utvikle

fysisk aktiv læring som pedagogisk og didaktisk metodevalg i skolen. I starten var læreres motivasjon for å begynne å anvende fysisk aktiv læring i sin undervisning, og eventuelt å gjennomføre kompetanseutviklingstiltaket til SEFAL, en naturlig forskningsinteresse for SEFAL. Potensielt bidro dette til en bedre etter- og videreutdanning, ettersom lærernes behov og ønsker for kompetanseutviklingen ble avdekket. Den andre naturlige forskningsinteressen for SEFAL var å få innblikk i læreres erfaringer og oppfatninger gjennom å evaluere deltakelsen i kompetanseutviklingen ved SEFAL. I tillegg til at dette bidro til å videreutvikle kompetanseutviklingstilbudet vårt, var denne forskningen også verdifull i en større kontekst da den undersøkte hvordan lærere reflekterer rundt, forholder seg til, og samhandler med etter- og videreutdanningstilbud generelt. Dette betyr at forskningen på SEFALs kompetanseutvikling ikke bare kan bidra til kunnskapsdannelse i fysisk aktiv læring, men også kompetanseutviklings tiltak og skoleutvikling i generell forstand. Til slutt var det viktig å utføre forskning som bidro til å videreutvikle fysisk aktiv læring som et didaktisk metodevalg i skolen. Dette innebar en dreining av argumentasjon som utelukkende bygger på helsemessige hensyn, til å også undersøke potensialet av fysisk aktiv læring som en pedagogisk og didaktisk metode. Å undersøke fysisk aktiv læring konseptuelt fra et didaktisk perspektiv har derfor vært et viktig tema innenfor forskningsvirksomheten ved SEFAL.

6. Resultater

I denne delen vil vi presentere resultatene fra utdanningsvirksomheten og forsknings- og formidlingsarbeidet ved SEFAL.

6.1. Kompetanseutvikling

Til sammen har 1400 deltagere fordelt på fem kull deltatt i FAL kompetanseutvikling i form av etter- eller videreutdanningen. Diagram 1 viser andelen deltagere som deltok i etter- og videreutdanningen. Det er verdt å bemerke seg at antall deltagere økte betraktelig fra kull 1 i 2018–19 til kull 2 i 2019–20, og at den deretter har holdt seg relativt stabil over tid. Antall deltagere og skoler som har deltatt i etter- og videreutdanningen er fordelt slik:

Kull 1 (2018–19) Nordland og Telemark
- 90 deltagere ved 10 skoler gjennomførte etter- eller videreutdanning

Kull 2 (2019–20) Rogaland og Østfold
- 370 deltagere ved 25 skoler gjennomførte etter- eller videreutdanning

Kull 3 (2020–21) Vestland, Trøndelag og Troms
- 260 deltagere ved 12 skoler gjennomførte etter- eller videreutdanning

Kull 4 (2021–22) Vestfold og Telemark
- 290 deltagere ved 18 skoler gjennomførte etter- eller videreutdanning

Kull 5 (2022–23) Vestland
- 390 deltagere ved 16 skoler gjennomførte etter- eller videreutdanning.

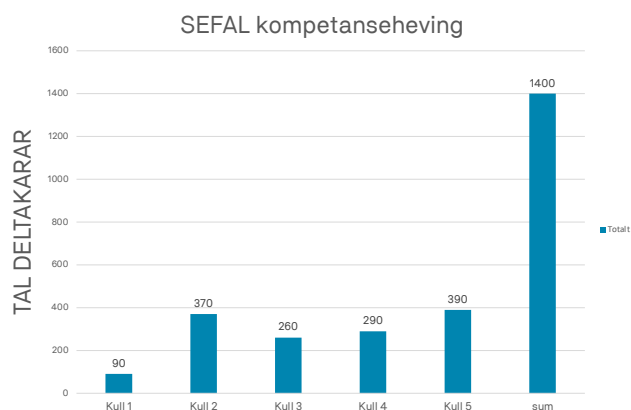

Diagram 1.

Det er verdt å merke seg at kull 3 og 4 ble påvirket av Covid-19 pandemien (som stengte ned Norge i mars 2020). Som kjent var Covid-19 pandemien en stor belastning på ansatte i skoleverket. En naturlig konsekvens av dette kan ha vært at færre ansatte ønsket å påta seg en ytterligere belastning (i kull 3 og 4), noe som kan ha ført til at færre deltagere søkte seg til videreutdanningen enn det ville vært under “normaltider”. Spesielt har vi grunn til å merke oss dette, ettersom kullene før og etter Covid-19 pandemien, har en mye høyere grad av studentdeltagelse. Henholdsvis fordeling av deltagere på etter- og videreutdanningen for hvert kull er, kull 1 (2018-19): 45 på etterutdanning og 45 på videreutdanning. Kull 2 (2019-20): 173 på etterutdanning og 197 på videreutdanning. Kull 3 (2020-21): 195 på etterutdanning og 65 på videreutdanning. Kull 4 (2021-22): 249 på etterutdanning og 41 på videreutdanning. Kull 5 (2022-23): 213 på etterutdanning og 177 på videreutdanning. Pandemien innebar også at SEFAL ikke lenger var i stand til å gjennomføre skolebesøk, noe vi anser som en viktig del av etter- og videreutdanningen, ettersom ansatte i skolene og på senteret ble ansett som likeverdige samarbeidspartnere for å utvikle fysisk aktiv læring som en didaktisk metode.

Covid-19 påvirket også senterets planlagte eksamineringsform for kull 2 og 3. I kull 1 gjennomførte SEFAL praktiske gruppeeksamineringer, i tråd med kompetanseutviklingens praksisnære målsetning. Dette innebar at det var en sensor fysisk til stede under eksaminering. Covid-19 pandemien satte naturligvis en stopper for denne formen for eksaminering, da sensoren som skulle være fysisk til stede i kull 2 måtte ha samhandlet med 200 deltagere i rundt 50 grupper. Eksamensformen ble derfor omgjort til at hver gruppe gjennomførte en «inspirasjonsøkt» som de filmet og sendte inn til sensur. Dette tiltaket ble videreført for kull 3. Til tross for at det var lovlig å gjennomføre fysisk eksaminering for kull 4, var samarbeidsskolene fortsatt preget etter lang tid med ekstraordinære tiltak og mye sykdom/fravær, noe som førte til at vi besluttet også i dette kullet å gjennomføre digital eksaminering, i form av Lesson Study.

6.2. Forskning på fysisk aktiv læring

I dette kapittelet vil vi kort presentere et utvalg av relevante forskningsfunn som har vært viktig i vårt arbeid med å videreutvikle fysisk aktiv læring som undervisningsmetode.

Et utgangspunkt for senterets forskning var å få mer kunnskap om hva som gjør at lærere ønsker å begynne med, og er i stand til å gjennomføre fysisk aktiv læring i undervisningen. Lerum mfl. (2019) pekte på at lærere motiveres av å både forbedre deres egen undervisningspraksis og å forbedre læringsutbyttet til elevene. I en annen studie fant Lerum mfl. (2021) at lærerne ikke trakk frem et ønske om å øke elevenes nivå av fysisk aktivitet i seg selv, men lente seg heller på pedagogiske/didaktiske nøkkelord som variasjon i undervisningen, og å fremme elevenes konsentrasjon, motivasjon og engasjement samt interaksjon, samarbeid og relasjon både mellom lærer-elev og elev-elev. Resultatene tyder på at økt kunnskap om fysisk aktiv læring gjør at lærerne får, og opprettholder, motivasjon til å gjennomføre fysisk aktiv læring.

Chalkley mfl. (2022) gjennomførte en studie av lærere i Norge, Storbritannia og Nederland som undersøkte og sammenlignet læreres verdier tilknyttet fysisk aktiv læring samt hvordan de er i stand til å handle på disse innen skole- og klasserom kontekst. Forfatterne fant klare tegn på at faktorer som autonomi og relevante styringsdokumenter var noe av det viktigste for lærerne i arbeidet med fysisk aktiv læring. Lærernes frihet som profesjonell yrkesutøver må sikres både på nasjonalt nivå og innad i den individuelle skolekulturen. Ellers var Chalkleys funn sammenfallende med Lerum mfl. (2021) sin studie over, ettersom begge studiene fant at læreres motivasjon drives av positive utfall for elevene deres i form av enten skoleprestasjon, variasjon, motivasjon o.l.

Teslo mfl. (2023) gjennomførte individuelle intervjuer med en rekke lærere som undergikk SEFALs kompetanseutvikling. De fant at læreres motivasjon til å anvende fysisk aktiv læring i undervisningen bør også sees i sammenheng med hvorvidt det oppleves nyttig eller meningsfylt. Videre konkluderte de med at lærere var mer tilbøyelige til å anvende fysisk aktiv læring dersom det kan brukes på en meningsfull måte i undervisningen, som for eksempel at det tilfører variasjon som bidrar til et bedre læringsutbytte for flere elever. Det fremgikk av resultatene at utdanningsprogrammer bør vektlegge lærernes profesjonelle autonomi, der det gis rom for meningsskaping. Dette anses som nødvendig for å skape langvarige endringer i skolen, ettersom lærerne må få eierskap til fysisk aktiv læring for at det skal bli et naturlig valg for dem å anvende fysisk aktiv læring som undervisningsmetode (Teslo mfl., 2023).

Rammefaktorer for å integrere fysisk aktiv læring (FAL) som undervisningsmetode har også blitt undersøkt gjennom intervjuer av flere stakeholders (interessenter) enn bare lærere, blant annet av Daly-Smith mfl. Deres artikkel *Implementing physically active learning: Future directions for research, policy, and practice*, gjennomførte intervjuer med 35 stakeholders som var utdanningspolitikere, forskere og lærere i en FAL-workshop. Denne studien konkluderer med at for å oppnå bredere og mer bærekraftig bruk av FAL må intervensjonene (som for eksempel SEFALs kompetanseutvikling) være forskningsbasert og innbefatte tiltak både på klasserom (undervisningsmetodikk og fysisk læringsmiljø), skole (profesjonsfelleskap) og politisk nivå (lærerutdanningen, PPU) (Daly-Smith mfl., 2020).

Daly Smith (med kolleger) publiserte også i 2021 en kvalitativ metasyntese om atferd som motiverer grunnskolelærere til å adaptere og implementere fysisk aktiv læring (FAL). Til forskjell fra en tradisjonell metaanalyse, som bare sammenfatter data, vil en metasyntese også tolke og analysere disse dataene til et "nytt" produkt i lys av funnene fra hver enkelt artikkel (Malterud, 2017). Daly-Smith mfl. (2021) screenet i sin metasyntese 2056 forskjellige treff, hvorav 25 samsvarte med inklusjonskriteriene og ble tatt med i studien. Resultatene fra analysen ble oppsummert i syv temaer, som var 1) fordelene med FAL, 2) læreres tro på egne evner, 3) FAL lærerutdanning, 4) FAL gjennomføring, 5) ressurser, 6) helskoletilnærming og 7) eksterne faktorer. Funnene fra denne metasyntesen innebærer blant annet at for at fysisk aktiv læring skal forbli en del av skolens praksis, må det foreligge en satsing på hele skolen over tid. Dette innebærer at lærere og andre ansatte som skal arbeide med FAL bør få opplæring, ressurser og støtte til å tilegne seg egenskapene og ikke minst selvtiliten til å innarbeide og tilpasse FAL til deres behov, i forskjellige klasser og miljø (Daly-Smith mfl. 2021). Videre er tilstrekkelige ressurser, en tydelig ledelse samt et aktivt miljø (både på skolenivå og politisk nivå) forutsetninger for at en skoles arbeid med FAL skal integreres i en skoles praksis over tid. Funnene syntetisert fra de 25 aktuelle artiklene samsvarer i stor grad med den forskningen som har blitt gjort på senteret tidligere (ref. Lerum mfl., 2014; Lerum mfl., 2021; Chalkley mfl., 2021; Daly-Smith mfl., 2021).

SEFAL har hatt fokus på å videreutvikle fysisk aktiv læring som undervisningsmetode og å bidra til en dreining i ordskiftet fra argumentasjon som utelukkende baserte seg på helsemessige fordeler til en mer

pedagogisk/didaktisk tilnærming til fysisk aktiv læring. I tråd med dette har Mandelid mfl. undersøkt fysisk aktiv læring i et didaktisk perspektiv. Artikkelen fra 2022 med tittelen *Unpacking physically active learning in education: a movement didaktikk approach in teaching?* ble i motsetning til mange andre vitenskapelige verk omhandlende fysisk aktiv læring publisert i det pedagogiske tidsskriftet *Scandinavian Journal of Educational Research*. Denne artikkelen lener seg på pedagogisk teori og finner gjennom intervjuer med lærere som bruker fysisk aktiv læring at undervisningsmetoden må forstås som mer enn bare en ekstern kraft, uavhengig om argumentasjonen lener seg på pedagogiske eller helsefremmende hensyn. Fysisk aktiv læring må sees i sammenheng med læreres ønsker om det beste for eleven, som illustrert i studiene over (ref. Lerum mfl., 2021; Chalkley mfl., 2021). Samtidig må det også sees som en mulighet for elevenes utvikling, hvor forfatterne lener seg på Gert Biestas tre dimensjoner: kvalifisering, sosialisering og subjektivering. I sum innebærer dette at fysisk aktiv læring må konseptualiseres som mer enn statisk kunnskapsoverføring fra lærer til elev, men heller som et verktøy for å engasjere elevene på en meningsfull måte, som innbefatter mer enn bare faglig innlæring.

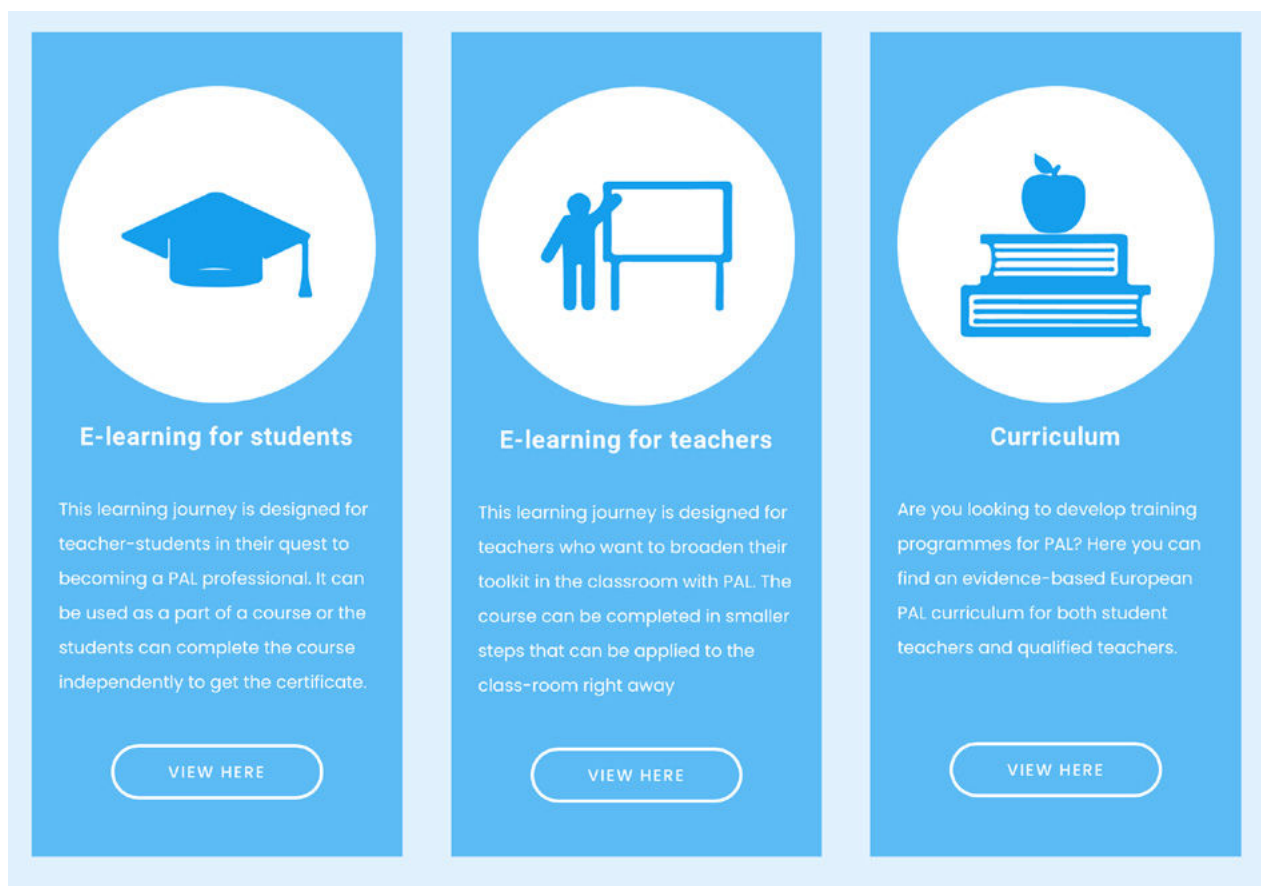
Basert på forskningsresultatene har SEFAL utviklet fysisk aktiv læring til å være en metode som legger et helhetlig læringssyn til grunn. Et helhetlig læringssyn fordrer elevene til å bruke hele seg ved at de kroppslige, sanselige, kreative og emosjonelle opplevelsene samspiller med kognisjonen (Lerum mfl., 2021, s. 87). Metaanalyser har vist at fysisk aktiv læring ikke bare opprettholder innlæringsevnen til elevene, men bidrar positivt på enkelte mål som for eksempel logisk tenking og matematikkprestasjon (Singh mfl., 2019; Daly-Smith mfl., 2018). Denne dreiningen fra utelukkende et helsefokus til et læringsfokus har vært viktig for SEFAL i utviklingen av fysisk aktiv læring, noe som gjenspeiler seg i både forskningsaktiviteten og prinsippene som ligger til grunn for SEFALs kompetanseutvikling. Oppsummert er SEFALs forståelse at fysisk aktiv læring er en undervisningsmetode som læreren kan bruke i teoretiske fag som for eksempel matematikk, engelsk eller naturfag, der elevene er fysisk aktive. Fysisk aktiv læring kan dermed betegnes som et samlebegrep for læringsprosesser i samtlige "teoretiske" fag, som kjennetegnes ved at elevene er i bevegelse, og som representerer en variasjon til stillesittende undervisning. Fysisk aktiv læring utvider lærernes didaktiske repertoar og bidrar til elevene sin læring ved at undervisningen blir mer praktisk, aktiv og variert. Læreren i faget planlegger

og leder FAL, og har ansvar for å gjøre hensiktsmessige valg vedrørende hvilke typer bevegelser som skal inngå i undervisningen, samtidig som at det oppfordres til elevmedvirkning og elevsamarbeid. Denne forståelsen av fysisk aktiv læring er utviklet i samarbeid med rektorer, lærere og forskere som forstår og anvender FAL på forskjellige måter, noe vi ønsker å gjenspeile i vår brede tilnærming (SEFAL, 2022).

6.3. ACTivate

ACTivate er et prosjekt finansiert gjennom Erasmus+ sine strategiske partnerskap i høyere utdanning, hvor samarbeidsinstitusjoner innebærer blant annet JAMK (Finland), Mulier institute (Nederland), UC Syd (Danmark), Universitetet i Porto (Portugal), Leeds Beckett University (UK) mfl. SEFAL hadde hovedansvar for å utarbeide prosjektsøknaden, og fungerte som leder gjennom prosjektperioden.

Prosjektet startet 1. september 2019, og var et treårig prosjekt, finansiert med £450.000 fra Erasmus+. Målet med prosjektet var å skape en europeisk læreplan og opplæringsprogram som inkluderte nettbaserte ressurser som MOOCs (massive online open courses) om fysisk aktiv læring for skoler i Europa (se illustrasjon). I løpet av prosjektperioden utviklet ACTivate nettsiden <https://www.activateyourclass.eu/>. Dette er en nettside med læringsaktiviteter og en e-læring som baserer seg på ACTivate læreplanen «The European Physically Active Learning Teacher Training Curriculum». Prosjektet var ferdigstilt 31/12/2022, og sluttrapporten ble levert 1/3/2023. Erasmus sluttevaluering gav prosjektet, en score på 81/100 (høyeste nivå), medfølgende beskrivelse: (...) Excellent in terms of qualitative and quantitative results, and these results are worth disseminating more widely.

Illustrasjon av ACTivate-prosjektet.

6.4. Videreutvikle ASK-basen: Ny digital læringsressurs

En viktig del SEFALs virke har vært å bygge videre på ASK-studiens målsetning, som var å utvikle en ledende digital kunnskapsbase både i kvalitet og kvantitet om fysisk aktiv læring. Det opprinnelige målet om å videreutvikle og forbedre ASK-basen utartet seg i at SEFAL utviklet og lanserte en ny nettside *FALtastisk* (www.faltastisk.no). Denne nettsiden beholdt noen av de sentrale funksjonene fra ASK-basen, som for eksempel databasen med kvalitetssikrede undervisningsopplegg. Videre inneholder *FALtastisk* en rekke nye funksjoner som den digitale læringsressursen, eller e-læringen innen fysisk aktiv læring.

ASK-basen var et verktøy brukt av mange lærere til å finne inspirasjon til fysisk aktiv læring. Utover å være en bank for inspirasjon var basen statisk, i meningen at den ikke bidro til å skape nysgjerrighet eller muligheter til å fordype seg i det pedagogiske og didaktiske. Sentrale endringer i skolepolitiske strømminger derimot, skapte behov for ressurser som ikke bare er til for å hente undervisningsmateriale, men som også inkluderer deling og læring som sentralt for profesjonsfellesskapet.

I januar 2020 ble det gjennomført et forarbeid med å samle inn kvantitative data i form av brukerstatistikk, samt en kombinert tilnærming av både kvantitative og kvalitative data gjennom en spørreundersøkelse om askbasen.no. Det ble utarbeidet en rapport i etterkant av arbeidet som legger frem forslag til fremtidige endringer for grafiske løsninger, innhold og drift. Flere av tilbakemeldingene fra respondentene viste til utfordringer med brukervennlighet, lite relevans opp mot ny læreplan og ensformige aktiviteter. Dette indikerte et behov for en brukervennlig læringsressurs med et strukturert og inviterende grafisk uttrykk.

Høsten 2021 startet SEFAL arbeidet med å utvikle en ny læringsressurs. Det ble tidlig i prosessen initiert et samarbeid med RØRE-prosjektet i Viken fylkeskommune på deler av prosjektet. Med et siktemål om å gjøre SEFAL, med sitt mandat vedvarende, ble følgende hovedmål og delmål formulert:

Prosjektets hovedmålsetting var å utvikle en digital læringsressurs for profesjonsbasert videreutvikling av læring- og undervisningsaktiviteter i fysisk aktiv læring. Prosjektet skulle skape en digital læringsplattform for inspirasjon, deling og didaktisk refleksjon mellom lærere.

Prosjektet hadde fem delmål knyttet til hver sin arbeidspakke:

1. Utvikle et kvalitetsverktøy for erfaring- og kunnskapsdeling mellom lærere (AP1)
2. Utvikle et design for en bruksvennlig læringsressurs som inviterer til å arbeide med fysisk aktiv læring (AP2)
3. Utarbeide og samle kvalitetssikret innhold til en læringsressurs med undervisningsopplegg og aktivtetspauser i fysisk aktiv læring (AP3)
4. Kvalitetssikre fremdriften og resultatet gjennom kontinuerlig evaluering av prosjektet og utarbeide en sluttrapport (AP4)
5. En E-læring som medierer læreres eksisterende praksis (AP5)

Prosjektet ble organisert gjennom fem ulike arbeidspakker tilknyttet prosjektets delmål. Denne inndeling ble mest hensiktsmessig da eksterne parter deltar i ulike deler av prosjektet. Hver arbeidspakke besto av en arbeidspakkeleder og en arbeidsgruppe.

Prosjektinndeling læringsressurs

Som et ledd i den digitale kompetanseutviklingen om fysisk aktiv læring, ble det i løpet av 2022–23 utviklet e-læring på nettsiden *FALtastisk*. Denne e-læringen er utviklet for lærere, skoleledere eller andre som er interessert i fysisk aktiv læring, og den er tilpasset en norsk skolekontekst. Den består av fire moduler, som kan tas i ønsket rekkefølge, samt gjentas på forskjellige tidspunkt i prosessen: Startmodulen handler om ulike former for bevegelse i undervisningen og de tre valgfrie modulene som har temaene læringsarenaer, faginnhold og relasjoner. Formålet med e-læringen er å støtte anvendelsen av fysisk aktiv læring i undervisningen, og en sentral del av e-læringen tar derfor utgangspunkt i å planlegge, prøve ut, og å reflektere over fysisk aktiv læring i egen praksis.

Dette gjør at e-læringen særlig egner seg for lærere i etter- og videreutdanningen til SEFAL. Samtidig er e-læringen nyttig fordi den potensielt kan føre til at flere personer utenom etter- og videreutdanningen fatter interesse for fysisk aktiv læring, og ønsker å bidra i det øvrige kompetanehevingstilbudet ved SEFAL.

SEFAL har fått omgjort overskuddsmidler fra Gjensidigstidstelsens finansiering til å etablere et nytt prosjekt for å fortsette å drifte og utvikle nettressursen FALTastisk.no, samt videreutvikle og sikre kvalitet i e-læringen.

6.5. DeKOMP og LU

I løpet av prosjektperioden har SEFAL arbeidet med følgende kommuner og skoler som har ønsket å utvikle seg innenfor fysisk aktiv læring gjennom denne ordningen:

Luster kommune:

Luster ungdomsskole, 125 elever og 25 lærere deltok
Gaupne skole, 129 elever og 19 lærere deltok

Bærum kommune:

Jar skole, 565 elever og 43 lærere deltok
Gullhaug skole, 257 elever og 23 lærere deltok
Høvik Verk skole, 370 elever og 27 lærere deltok
Vøyenenga skole, 341 elever og 28 lærere deltok

Etter møtevirksomheten i forkant med skolene deltok SEFAL på introduksjonsmøter med personalet der man drøftet skolenes spesielle behov og ønsker for hva man skulle fokusere på. Dette var fysiske møter, men de ble gjennomført digitalt under Covid pandemien. Gjennom studieåret ble det gjennomført tre samlinger med skolene. Lærerne prøvde ut og arbeidet med fysisk aktiv læring i sine klasser mellom samlingene, og gjennomførte refleksjonsprosesser og vurderinger. Ved Luster Ungdomsskole gjorde senteret avtale om å bruke Lesson Study som arbeidsmetode. Ved Høvik Verk skole ble også SFO integrert i utviklingsarbeidet med SEFAL. DeKomp-ordningen blir viktig i de kommende årene for SEFAL som rekrutteringsarena for skoler som vil satse på fysisk aktiv læring. Neste år er det inngått avtaler med skoler i Lillestrøm kommune og to skoler i Bergensområdet.

LU- skolesamarbeid

SEFAL har samarbeidet med Skranevatnet skole gjennom tre år. Skranevatnet er en barne- og ungdomsskule i Bergen med om lag 600 elever og 70 ansatte, og skolen

er en av seks lærerutdanningsskoler som lærerutdanningen ved HVL samarbeider spesielt tett med. Skolen har satset spesielt på å utvikle seg innenfor fysisk aktiv læring. SEFAL har fulgt dem opp med fysiske og digitale samlinger. Hele personalet har vært på fysisk samling i Sogndal, 19 lærere tar FAL videreutdanningen dette skoleåret (sammen med SEFAL- skolene i kull 5).

I forbindelse med samarbeidet mellom HVL og Skranevatnet var kunnskapsminister Tonje Brenna på besøk på skolen. Statsrådens besøk på Skranevatnet, med særlig fokus på skolens arbeid med fysisk aktiv læring, synliggjør at forsknings- og utviklingssamarbeid mellom HVL/SEFAL og Skranevatnet bidrar positivt til skolens drift og implementering av fysisk aktiv læring, noe rektor ved Skranevatnet også understrekte (HVL, 2022b).

6.6. Skoleleder

For å oppnå bærekraftig skolebasert kompetanseutvikling må hele det profesjonelle fellesskapet involveres. I tråd med dette har SEFAL arbeidet tett med skolelederne på skolene som vi har samarbeidet med. Som vist i forskningen presentert over har rektorer og øvrige skoleledere en stor innvirkning på hvilke rammefaktorer som legges til grunn for lærerne, som igjen har stor innvirkning på hvorvidt de kan utvikle sin praksis innenfor fysisk aktiv læring.

Av erfaringene SEFAL gjorde med kull 1 av kompetanseutviklingstiltaket var det varierende engasjement og innsats fra rektorer og skoleledere. Som et svar på disse utfordringene har SEFAL i de påfølgende studentkullene arbeidet tettere sammen med rektorene og skoleledelsen. En del av dette medførte at vi inngikk en samarbeidskontrakt med skolelederne, hvor rektor forpliktet seg til å samarbeide med SEFAL. Et annet tiltak var å invitere alle rektorer og andre i skoleledelsen på skolene til et valgfritt skolelederprogram i regi av SEFAL. Dette utspilte seg som et parallelt løp med SEFAL-utdanningen til de andre ansatte på skolene. Det ble gjennomført samlinger med skoleledelsen, hvor de fikk informasjon om SEFALs bakenforliggende ambisjoner og intensjoner, for eksempel om hvordan vi ønsker å påvirke skolekulturen og profesjonsfellesskap gjennom strukturerte refleksjonsprosesser. Dette gav også mulighet til å stimulere våre samarbeidende skoleledere til å i større grad engasjere seg i SEFALs utdanning og den utviklingen som de øvrige ansatte på skolen deltok i. SEFALs skolelederprogram hadde lite fokus på teori, men vektla heller praktiske, fasiliterende,

og nysgjerrige prosesser for skoleledere. Eksempler på fokusområdet var å definere hva som var utfordringene til studentene og å motivere skolelederne til en tankegang om å være nysgjerrige i form av at studentene skal tenke frem løsninger selv eller se nye perspektiv. Oppsummert viser dette at kompetanseutvikling i skolen må sees i et helhetlig perspektiv, hvor alle sentrale aktører i organisasjonen inkluderes, dersom fysisk aktiv læring skal bli en bærekraftig del av skolens undervisningspraksis.

6.7. SFO

SFO er en viktig arena for å oppnå en bærekraftig skolebasert kompetanseutvikling. Høsten 2020 startet implementeringen av nasjonal rammeplan for SFO og i den anledning utviklet SEFAL en kompetanseutvikling til SFO. Målsetningen til kompetanseutviklingen er å utforske nasjonal rammeplan i tilknytning til fysisk aktiv læring, og hvordan koble skole og SFO tettere. For å imøtekomme høyt arbeidspress og lite planleggingstid hos de ansatte på SFO, samarbeider SEFAL med SFO-lederne som fasiliteter kompetanseutviklingen internt. SEFAL har tidligere god erfaring med at SFO arbeider gruppevis, gjerne som hel SFO eller grupper innad i SFO.

7. Diskusjon – Måloppnåelse

I dette kapittelet vil vi diskutere hvorvidt målsetningene, som er beskrevet i søknad om finansiering til Gjensidigestiftelsen i 2018, er oppnådd.

7.1. Hovedmål 1:

Sertifisere 100 skoler, som dermed blir ledende skoler innenfor “fysisk aktiv læring” som didaktisk metodevalg, og utdanne 1000 lærere (10 per skole) i fysisk aktiv læring.

Da senteret ble etablert var overnevnte mål å sertifisere 100 skoler og 1000 lærere på fem år. Med utgangspunkt i evaluering av kompetanseutviklingstiltaket og det teoretiske bakteppet pivoterte fokuset og målsetningen mot å heller arbeide med profesjonsfelleskapet i en helskole-tilnærming. Det vil si at istedenfor 10 lærere per skole, ble fokuset å ta med alle i skolen for å skape utvikling innenfra. I likhet med et fornyet fokus på profesjonsfelleskapet i sentrale styringsdokumenter fra både grunnskolen og høyere utdanning, ble avgjørelsen tatt for å legge til rette for en varig og bærekraftig kompetanseutvikling. I tråd med dette bestemte SEFAL å omprioritere målet fra å tilrettelegge for kompetanse-

utvikling på et forhåndsbestemt antall skoler, til å fokusere på å arbeide tettere, og med høyere kvalitet, med flere lærere per skole. På bakgrunn av dette ble det søkt om å endre hovedmålsettingen, og dette ble godkjent av Gjensidigestiftelsen.

Det er også verdt å nevne at SEFALs kompetanseutvikling i sin opprinnelige form ikke hadde som hensikt å være studiepoenggivende. Dette la senteret likevel til rette for, og de som har tatt studiepoenggivende utdanning ved SEFAL kan innlemme studiepoengene i masterprogrammer i fremtiden.

Måloppnåelse

Hovedmål 1 er ikke oppnådd i sin opprinnelige formulering ved å utdanne 1000 lærere ved 100 skoler. Likevel, etter avklaring med Gjensidigestiftelsen er målet i sin nye formulering; med et fokus på antall deltagere fremfor skoler, oppnådd. Helskoletilnærmingen har ført til at SEFAL har involvert deltakere i flere roller enn bare lærerstaben hos de aktuelle skolene. Videre har dette ført til en mer bærekraftig og helhetlig implementering

av læringsutbytte fra kompetanseutviklingsarbeidet, og bidratt til hele det profesjonelle fellesskapet hos våre samarbeidsskoler. Til sammen har 1400 deltagere gjennomført SEFALs etter- og videreutdanningen fordelt på 81 skoler. Videre har også 165 deltakere deltatt i Dekomp samarbeid fordelt på 6 skoler og 70 deltagere har vært med gjennom LU-skolesamarbeidet. Sett saman betyr dette at 1635 ansatte i norsk skole har fått kompetanseutvikling innen fysisk aktiv læring ved 88 skoler.

7.2. Hovedmål 2:

Skape grunnlag for en langsiktig nasjonal satsning som skal være internasjonalt ledende.

Politikk

Allerede 12 måneder etter SEFALs oppstart ble senteret bemerket i det politiske landskapet. I daværende regjering (2019) strategi for barnehage, skole og lærerutdanning “skaperglede, engasjement og utforskertrang” ble HVL og SEFAL trukket frem som et særlig kunnskapsrikt forskningsmiljø innen fysisk aktivitet i skolen.

SEFALs arbeid har tross senterets relativt korte levetid skapt bred politisk interesse. Som nevnt var kunnskapsminister Tonje Brenna på besøk på Skranevatnet skole for å få informasjon om hvordan skolen arbeider med fysisk aktiv læring, hvor statsråden uttalte:

Jeg tror det har en enorm betydning, når man klarer å få til slike gode samarbeid som her ved Skranevatnet skole. For det å hente inspirasjon fra hverandre, og det å vite at det sitter kompetanse et sted som kan fortelle oss at vi er på rett veg, det tror jeg er en viktig del av utviklingsarbeidet i skolen. Det er veldig bra at dere har dette prosjektet, for jeg er helt sikker på at det gjør denne skolen bedre.

Senteret har også vært nevnt i flere Norsk offentlig utredninger:

28/9/23 ble NOU 2022: 13 - Med videre betydning — Et helhetlig system for kompetanse- og karriereutvikling i barnehage og skole overlevert til Kunnskapsdepartementet. Målet for denne NOU-en var å utrede og foreslå modeller for etter- og videreutdanning som sikrer god kompetanse hos de ansatte i skoler for å fremme utvikling, læring og dannelse hos elever. SEFALs etter- og videreutdanning ble i denne utredningen løftet frem som en god metode for kompetanseheving, vedlagt utdrag:

Både etter- og videreutdanningen (i SEFAL) er lagt opp slik at det gir rom for erfaringsbasert læring. Deltakerne skal prøve ut ny kunnskap i eget arbeid og reflektere sammen i etterkant. SEFAL fasiliteterer disse prosessene på skolene som deltar.

(Regjeringen, NOU 2022:13)

02/02/23 la helsepersonellkommissjonen frem utredningen “Tid for handling.” Utredningen handler om bærekraft i fremtidens helse- og omsorgstjenester. I denne trekkes SEFAL frem i punkt 8.3, som vektlegger viktigheten av å utsette og redusere behovet for helse- og omsorgstjenester. Senteret blir pekt på som en viktig aktør for tidlig innsats i folkehelsearbeid, både gjennom forskning og kompetanseutviklingstiltak.

SEFALs arbeid har også hatt ringvirkninger i Norden, blant annet ble SEFAL løftet frem i det svenske utdanningsdepartementets oppdrag om mer bevegelse i skolen (U2018/1430/S). Videre har SEFAL også hatt møte med og levert innspill til sekretariatet som arbeider med den nye stortingsmeldingen om fremtidens skole 5-10 trinn. Representanter fra senteret har bidratt med forskjellige innslag i for eksempel innlegg på Arendalsuken 2019 (Geir Kåre Resaland), Møte med Marte Gerhardsen, leder i nasjonalforeningen for folkehelse 2019 (Geir Kåre Resaland og Rasmus Stokke) og holdt foredrag ved folkehelseforeningen sin nasjonale folkehelsekonferanse 2018 (Rasmus Stokke). En fullstendig oversikt over SEFALs innlegg/konferansebidrag vil legges ved under kapittel 9.

Forskning

SEFAL har etablert seg som en ledende institusjon innenfor forskning på fysisk aktiv læring både nasjonalt og internasjonalt. Dette har artet seg på flere måter. Senteret har skapt et bredt internasjonalt kontaktnettverk, med flere ledende forskere på feltet som hospiterende/ansatt. En del av dette nettverket ble dannet av SEFAL i forbindelse med ACTivate-prosjektet. Videre har medvirkende til senteret publisert i en rekke norske og internasjonale tidsskrift, hvor en liste over samtlige publikasjoner ligger under kapittel 11.

Samarbeid med eksterne aktører

SEFAL har samarbeidet med flere aktører for å utvikle mer FAL-materiell av høyere kvalitet. KLUBBEN AS sikret seg anbudet for SEFAL, noe som sikret kontinuitet om et samarbeid for å utvikle nytt FAL-utstyr, samt sammensetning av utstyr som utgjør FAL-pakkene som

skolene i SEFAL kompetanseutvikling har fått. Som resultat av SEFALs erfaringer oppdaget senteret behov for å utvikle nytt utstyr som var bedre tilpasset FAL-undervisning. Derfor utviklet senteret prototyper som ble sendt ut til våre samarbeidsskoler, hvor lærere fikk anledning til å komme med tilbakemeldinger på både funksjon og kvalitet. På denne måten har SEFAL bidratt til utvikling av nytt, og forbedring av eksisterende, undervisningsmateriell. I kull 4 og 5 av kompetanseutviklingstiltak fikk lærerne på samarbeidsskolene selv velge ut og medvirke i designingen av hvilket undervisningsmateriell de ønsket for sine behov, noe som var en stor suksess. En annen ekstern aktør som SEFAL har hatt et tett samarbeid med er Funform AS. De har spesialisert seg på gulv- og asfaltmerking, og har i samarbeid med senteret utviklet merking som kan brukes i undervisning.

SEFAL har også medvirket i videreutviklingen av en app med navn Fotspor. Denne var først utviklet for over 10 år siden av Senter for nye medier ved HVL. I appen kan administrator legge inn spørsmål, informasjon, bilder eller videoer koblet opp mot fysiske GPS-punkt. Brukerne av appen får utelukkende tilgang til å se hva som ligger ved hvert punkt, dersom de er nære nok. Da appen ble utviklet var den i hovedsak rettet mot museumsvirksomhet og frivillige organisasjoner, men SEFAL så et potensiale i appen innenfor undervisning. Senteret medvirket derfor i videreutvikling av appen slik at den inneholder nye funksjoner som kan enkle bli anvendt i undervisningsfunksjoner, blant annet quiz-funksjon som gjør at elever må svare på forhåndsbestemte spørsmål for å få tilgang til neste GPS-punkt. Nye fotspor skal lanseres i løpet av 2023.

SEFAL har også samarbeidet sammen med det nye vitensenteret Vitemeir på Kaupanger utenfor Sogndal. Dette senteret åpnet høsten 2021, hvor en avdeling skulle ha søkelys på kropp og effekten av fysisk aktivitet. I tråd med dette deltok SEFAL i konseptualiseringen av en interaktiv ballvegg som kunne passe dette konseptet. Dette var den første av sitt slag i Norge, og en av de første i Europa. Også på Vitemeir har SEFAL bidratt til å utvikle gulvmerking, blant annet i form av en stor spillsone inspirert av curling og shuffleboard. Senteret har i hverdagene besøk av barnehage- og skoleelever fra mange av kommunene i Sogn og Fjordane regionen. I tillegg er senteret åpent for andre besøkende også på ettermiddag og i helgene, med en målsetning om 40 000 besøkende årlig.

I perioden desember 2020 til dags dato har SEFAL også hatt en delt stilling mellom senteret og Vitemeir. Denne 20% stillingen arbeider med FAL innenfor Vitemeir. Vitemeir er et av 13 regionale vitensentre i Norge, hvor det foreligger et tett samarbeid mellom regionene. Dette kan føre til at flere vitensenter vil bruke mer FAL i utvikling av utstillinger og læringsopplegg.

Måloppnåelse

Underpunktene illustrerer at SEFALs andre hovedmål - Skape grunnlag for en langsiktig nasjonal satsning som skal være internasjonalt ledende - er oppnådd. SEFAL har ved flere anledninger blitt trukket frem i diverse utredninger og styringsdokument, med både helsefaglig og utdanningsvitenskapelig bakgrunn. SEFAL har fungert som bindeledd for store internasjonale samarbeid, som ACTivate, samt flere internasjonale konferanser og forskningssamarbeid. Videre har SEFAL vært en viktig bidragsyter i verdensledende forskning på fysisk aktiv læring.

7.3 Delmål

1. Være en samfunnsutvikler og skape viktige og langvarige verdier for samfunnet.

SEFAL har vært en viktig del av å skape langvarig verdi i samfunnet gjennom vår utdanningsvirksomhet, som 1565 ansatte ved forskjellige skoler har gjennomført. Videre blir SEFAL som nevnt trukket frem i en rekke NOUer/stortingsmeldinger. SEFAL har også bidratt til å utvikle fysisk aktiv læring som mer enn et folkehelse-tiltak, til et pedagogisk/didaktisk metodevalg med fokus på læring og læringsmiljø.

2. Formidle kunnskap om fysisk aktiv læring som et metodevalg i skolen.

SEFAL har bidratt til å formidle kunnskap om fysisk aktiv læring i en rekke kanaler. SEFALs formidlingsarbeid strekker seg fra formelle vitenskapelige tidsskrifter til mer populærvitenskapelige og uformelle kanaler. Medvirkende ved SEFAL har som nevnt publisert i en rekke internasjonale og norske vitenskapelige tidsskrifter (hvor en fullstendig liste foreligger i kapittel 11), og i mer populærvitenskapelige kanaler som "Bedre skole" (Mandelid mfl., 2022). SEFAL jobber også for tiden med en spesialutgave for fysisk aktiv læring i *Translation Journal of the American College of Sport Medicine*

Fysisk aktiv læring har også fått interesse blant studentgruppen i utdanningsretninger som grunnskolelærerutdanningen, idrettsvitenskap, helsefremmende arbeid m.m. hvor 21 masterstudenter har valgt å skrive deres avsluttende masteroppgave om fysisk aktiv læring. Videre har SEFAL en landingsside under HVLs hjemmesider, samt har SEFAL utviklet sin egen nettside *FALtastisk* (www.FALtastisk.no) som erstatter ASKbasen (<https://www.askbasen.no/>). Samtlige sider har innhold spesifikt tilknyttet fysisk aktiv læring. I sosiale medier har SEFAL drevet en facebookside med 10.000 medlemmer, hvor ansatte ved senteret hyppig publiserer relevant materiale om FAL. Videre har SEFAL vært synlig i podkaster om skolen (Lomsdalen, 2016-d.d.). Ellers har medvirkende med senteret også hyppig besøkt samarbeidsskolene våre og formidlet kunnskap og bidratt til dialog om fysisk aktiv læring.

SEFAL har også arrangert og medvirket i en rekke konferanser, blant annet gjennom ACTivate. Den første fysiske samlingen til ACTivate ble holdt i Sogndal 20-21. Januar 2021, hvor både internasjonale forskere og ACTivate National Teachers Council (NTC) fra Norge, England og Nederland var til stede. Den 23. november 2021 holdt konsortiet en todelt digital workshop, hvor første del var rettet mot lærerutdannere og forskere, og andre del mot lærere. Denne digitale workshopen var i forberedelse for ACTivate congress, avholdt i Bergen 21-22. November 2022.

Activate Congress i Bergen var en stor suksess, ledet av senterleder på SEFAL Mathias Brekke Mandelid og førsteamanuensis Hege Eikeland Tjomsland. Det var en rekke forskjellige aktører representert på konferansen, blant annet internasjonale forskere, lærere/skoleledere fra Norge og politikere. Første dagen av konferansen inneholdt faglige foredrag om fysisk aktiv læring, først i plenum og deretter i parallelle økter hvor deltakerne kunne velge hvilke foredrag som traff deres spisskompetanse og interessefelt best. I alt var det i løpet av første dag hele 26 forskjellige forskere som presenterte sitt arbeid i de parallelle øktene. Dag to av konferansen fikk deltakerne den unike mulighet til å besøke Skranevatnet skole i Bergen, som har integrert fysisk aktiv læring som helhetlig pedagogisk prinsipp i alle ledd av sin virksomhet.

Summen av SEFALs bidrag illustrerer at senteret er en verdensledende bidragsyter i kompetanseutvikling og kompetanseformidling innenfor fysisk aktiv læring.

Til tross for utfordringer knyttet til covid-19 pandemien har senteret hatt bred formidlingsvirksomhet i prosjektperioden. I fremtiden vil SEFAL fortsette med å videreutvikle kunnskapsfeltet, og samtidig legge vekt på effektiv formidling til praksisfeltet. Vitenskapelige artikler som publiseres i tidsskrift kan gi store positive bidrag til forskningsfeltet og akademien, men det er ikke alltid at denne kunnskapen når praksisfeltet på en effektiv måte. Praksisnær kunnskapsutvikling er et sentralt prinsipp for forskningen ved SEFAL, og senteret vil derfor fortsette å arbeide målrettet som brobygger mellom akademien og praksisfeltet.

3. Utvikle et senter som, etter fem år, skal være selvgående.

SEFAL har gjennomgått en strukturell overgang, fra å være direkte tilknyttet Fakultet for lærerutdanning, kultur og idrett (FLKI) ved HVL de første tre årene, til å bli innlemmet i Institutt for pedagogikk, religion og samfunnsfag (IPRS) ved tilsvarende fakultet. Instituttet har satt av midler til at fagmiljøet i SEFAL kan videreføre og utvide sitt arbeid med fysisk aktiv læring, gjennom at kompetanseutviklingen fortsatt vil tilbys ved HVL. I første del av videreutdanningen er fokuset rettet mot å utvikle egen undervisningspraksis med fysisk aktiv læring (15 studiepoeng). Fra og med høsten 2023 vil det være mulig for lærere og skoleledere å bygge videre på med Fysisk aktiv læring i folkehelse og livsmestring, som i større grad retter seg mot å legge til rette for utviklingsprosesser i profesjonsfellesskapet (ytterligere 15 studiepoeng). Å inkorporere SEFALs arbeid med etter- og videreutdanning i fysisk aktiv læring i IPRS sitt faste tilbud legger dermed grunnlag for en langsiktig satsning på kompetanseutvikling for å integrere fysisk aktiv læring som en undervisningsmetode i norske skoler. I tillegg til videreutdanningen kommer fagmiljøet i fysisk aktiv læring til å være involvert i DeKomp- arbeid, e-læringen, FAL- aktivitet i lærerutdanningene, den videre utbyggingen av Faltastisk.no, og forskning.

SEFAL har hatt møter med og gjennomført en prosess med Kunnskapsparken i Vestland (www.kpvest.no) for å identifisere og vurdere om noen av senterets aktiviteter har potensiale for bedriftsetablering. Senterets personale deltok i to halvdags workshoper i mars og april 2023 ledet av Kunnskapsparken. Kunnskapsparken har samarbeidsavtale med HVL, og skal støtte fagmiljø ved høyskolen som utvikler tiltak som kan bli egne bedrifter. Gjennom workshopene har man identifisert flere og nye områder knyttet til SEFAL sin virksomhet som kommer

til å bli vurdert videre i en prosess med HVLs fagavdeling for forskningsbasert innovasjon og Kunnskapsparken. Eksempel på områder kan være å utvikle og produsere læringsmateriale og utstyr for skoler og familier, konsulentvirksomhet i forbindelse med utvikling av klasseromsarkitektur og uteområder, utvikle digitale apper for læring, digitale planleggingspakker med betalingstilganger, m.m.

4. Være et av de ledende utviklings- og forskningsmiljøene innenfor fysisk aktiv læring som et didaktisk metodevalg i skolen. Utvikle kunnskapsallianser med nasjonale og internasjonale samarbeidspartnere.

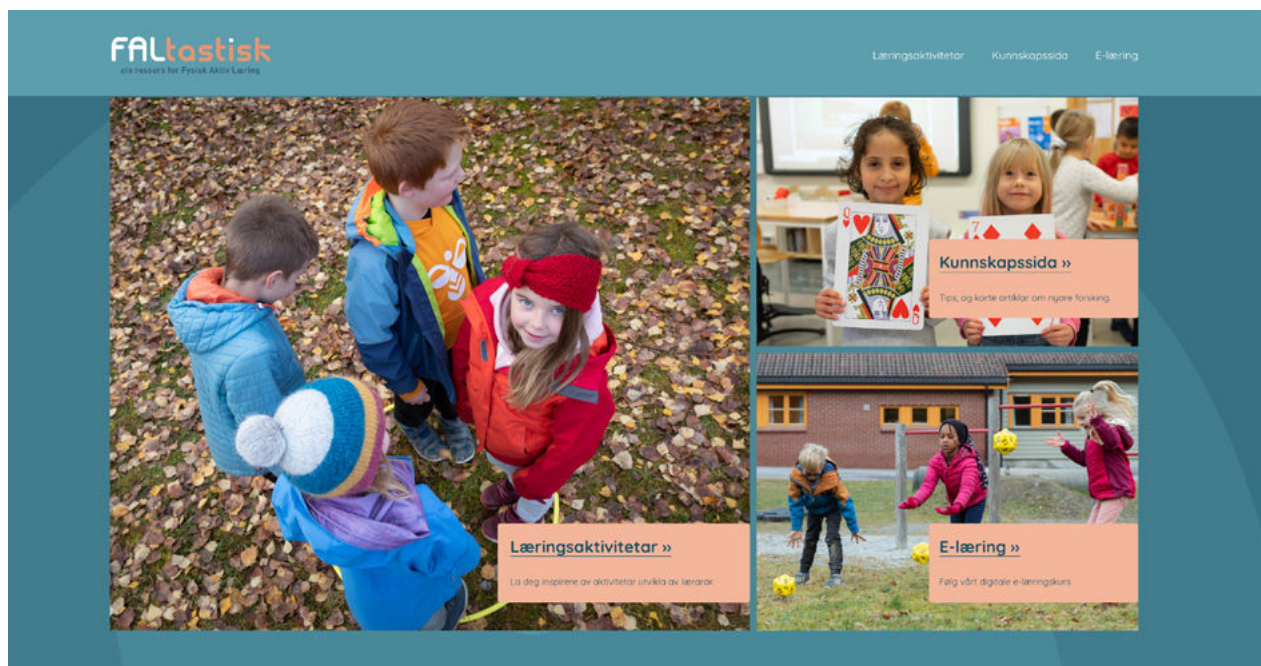
Gjennom fem års drift har SEFAL vært en viktig del av et ledende utviklings- og forskningsmiljø innenfor fysisk aktiv læring. Som nevnt har SEFAL vært sentral i Erasmus-prosjektet "ACTivate", og engasjert verdensledende internasjonale forskere i senterets forskningsvirksomhet, som skissert over. Senteret har derfor vært engasjert i samarbeid både nasjonalt og internasjonalt. Videre har SEFAL sin virksomhet både innenfor forskning og kompetanseutvikling bidratt til å utvikle fysisk aktiv læring som undervisningsmetode, samt formidle kunnskapen til praksisfeltet.

5. Videreutvikle og forbedre ASK-basen (www.askbasen.no).

Høsten 2022 ble læringsressursen faltastisk.no gitt ut som en betaversjon på SEFAL sin konferanse i Bergen. Læringsressursen er bygd opp av fire hovedsider: *læringsaktiviteter, kunnskapsiden, e-læring og om oss*. Siden lansering har siden hatt rundt 2500 sidevisninger per måned, primært fra lærere og deltagere tilknyttet etter- og videreutdanningen til SEFAL.

I juni 2023 lanseres læringsressursen offentlig på SEFAL sin avslutningskonferanse. Læringsressursen vil på dette tidspunktet være ferdig i forhold til brukervennlighet og navigasjon. Videre utvikling vil omhandle produksjon av innhold til læringsaktiviteter og kunnskapssiden, samt videreutvikle e-læring.

På grunn av innsparinger av midler gjennom prosjektperioden har SEFAL søkt til Gjensidigestiftelsen, og fått innvilget, å få omdisponere ubrukte midler til å opprette et nytt prosjekt for å arbeide videre med FALtastisk.no. Hovedmålet med prosjektet er å videreutvikle FALtastisk til å bli den ledende nasjonale digitale læringsressursen i fysisk aktiv læring, legge grunnlaget for å bli internasjonalt ledende, og leve videre i form av egen kraft. Dette innebærer blant annet å legge inn 100 nye aktivitetssider hvert år i tre år, kontinuerlig å legge ut nye vitenskapelige artikler, sammendrag og debatter, knytte nettverk med samarbeidsskoler som bruker basen, gjøre basen internasjonal, og drive aktiv markedsføring.

8. Konklusjon

Bakgrunnen for SEFALs oppstart ligger i en rekke negative trender vedrørende barn og unges fysiske aktivitetsnivå. Som nevnt viser forskning at barns fysiske aktivitetsnivå synker da de kommer i skolealder, og at trendene fortsetter ut i voksenlivet. Skolen blir trukket frem som en ideell arena for å motvirke disse trendene, men tidligere fysisk aktivitetsintervensjoner og -tiltak har ofte vist seg å være ineffektive og lite bærekraftig. SEFAL hadde derfor som mål å tenke nytt rundt hvordan å adressere inaktivitetsproblemet, ved å drive kompetanseutvikling av de tilsatte i skolene, hvor de skulle fungere som likeverdige samarbeidspartnere. Samtidig har det vært viktig å videreutvikle og å forankre fysisk aktiv læring som et didaktisk metodevalg, fremfor at det utelukkende skal anses som et folkehelseiltak. Som resultat av disse forforståelsene utarbeidet SEFAL to hovedmål og fem delmål. Vi vurderer at senteret har hatt svært høy grad av måloppnåelse i sin levetid. Konkret vurderer vi målene som følger:

8.1. Måloppnåelse

Hovedmål 1:

Kompetanseutvikling hos ansatte ved skoler: *Oppnådd*

Hovedmål 2:

Å skape langsiktig nasjonal satsning: *Oppnådd*

Delmål 1:

Å være en ledende samfunnsutvikler: *Oppnådd*

Delmål 2:

Å formidle kunnskap om FAL: *Oppnådd*

Delmål 3:

Utvikle et selvgående senter: *Oppnådd*

Delmål 4:

Være et ledende utviklings og forskningsmiljø innen FAL: *Oppnådd*

Delmål 5:

Videreutvikle og forbedre ASK-basen: *Oppnådd*

8.2. Veien videre for SEFAL

SEFALs kompetanseutvikling innen FAL vil fortsette etter senterets finansieringsperiode. Fra høsten 2023 vil studietilbudet inneholde nåværende kompetanseutviklingstilbud, samt utvides med et ytterligere 15 studiepoengs emne med tittelen Fysisk aktiv læring i folkehelse og livsmestring. Dette emnet legger vekt på folkehelse og livsmestring og fysisk aktiv læring som utviklingsprosesser i profesjonsfelleskapet. Studietilbudet vil dermed være totalt 30 studiepoeng innen FAL. Kompetansehevingen vil bli tettere integrert med institutt for pedagogikk, religion og samfunnsfag, som legger grunnlag for en videre langsiktig satsning for kompetanseutvikling i FAL hos ansatte ved skoler i fremtiden og i lærerutdanningen.

Senteret har fått omgjort overskuddsmidler fra Gjensidigestiftelsens finansiering til å etablere et nytt prosjekt for å fortsette å drifte og utvikle nettressursen FALtastisk, samt videreutvikle og sikre kvalitet i e-læringen.

9. Formidlingsoversikt

9.1. Vitenskapelige publikasjoner

Vedlagt er et utvalg av vitenskapelige artikler med nyere dato, publisert av forskere tilknyttet SEFAL:

- Chalkley, A. E., Mandelid, M. B., Thurston, M., Daly-Smith, A., Singh, A., Huiberts, I., Archbold, V., Resaland, G. K., & Tjomsland, H. E. (2022). 'Go beyond your own comfort zone and challenge yourself': A comparison on the use of physically active learning in Norway, the Netherlands and the UK. *Teaching and Teacher Education*, 118. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2022.10382>
- Chalkley, A., & Milton, K. (2021). A critical review of national physical activity policies relating to children and young people in England. *Journal of Sport and Health Science*, 10(3), 255-262.
- Daly-Smith, A., Morris, J. L., Norris, E., Williams, T. L., Archbold, V., Kallio, J., Tammelin, T. H., Singh, A., Mota, J., Von Seelen, J., Pesce, C., Salmon, J., McKay, H., Bartholomew, J., & Resaland, G. K. (2021). Behaviours that prompt primary school teachers to adopt and implement physically active learning: A meta synthesis of qualitative evidence. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 18(1), 1-20. <https://doi.org/10.1186/s12966-021-01221-9>
- Daly-Smith, A., Quarmby, T., Archbold, V. S. J., Routen, A. C., Morris, J. L., Gammon, C., Bartholomew, J. B., Resaland, G. K., Llewellyn, B., Allman, R., & Dorling, H. (2020). Implementing physically active learning: Future directions for research, policy, and practice. *Journal of Sport and Health Science*, 9(1), 41-49. <https://doi.org/10.1016/j.jshs.2019.05.00>
- Daly-Smith, A., Quarmby, T., Archbold, V. S., Corrigan, N., Wilson, D., Resaland, G. K., ... & McKenna, J. (2020). Using a multi-stakeholder experience-based design process to co-develop the Creating Active Schools Framework. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 17, 1-12.
- Lerum, Ø, Bartholomew, J., McKay, H., Resaland, G. K., Tjomsland, H. E., Anderssen, S. A., Leirhaug, P. E., & Moe, V. F. (2019). Active smarter teachers: Primary school teachers' perceptions and maintenance of a school-based physical activity intervention. *Translational Journal of the American College of Sports Medicine*, 4(17), 141-147. <https://doi.org/10.1249/TJX.000000000000104>
- Lerum, Ø, Eikeland Tjomsland, H. E., Leirhaug, P. E., McKenna, J., Quarmby, T., Bartholomew, J., Jenssen, E. S., Daly-Smith, A., & Resaland, G. K. (2021). The conforming, the innovating and the connecting teacher: A qualitative study of why teachers in lower secondary school adopt physically active learning. *Teaching and Teacher Education*, 105, 103434. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2021.103434>
- Mandelid, M.B., Resaland, G.K., Lerum, Ø., Teslo, S., Chalkley, A., Singh, A., Bartholomew, J., Daly-Smith, A., Thurston, M. & Tjomsland, H.E. (2022) Unpacking physically active learning in education: a movement didaktikk approach in teaching? *Scandinavian Journal of Educational Research*, <https://doi.org/10.1080/00313831.2022.2148271>
- Teslo, S., Thurston, M., Lerum, Ø., Mandelid, M. B., Jenssen, E. S., Resaland, G. K., & Tjomsland, H. E. (2023). Teachers' sensemaking of physically active learning: A qualitative study of primary and secondary school teachers participating in a continuing professional development program in Norway. *Teaching and Teacher Education*, 127, 104113.
- Tjomsland, H. E., Viig, N. G., & Resaland, G. K. (Eds.). (2021). *Folkehelse og livsmestring i skolen: i fag, på tvers av fag og som en helhetlig tilnærming*. Fagbokforlaget.

Populærvitenskapelig

Mandelid, M. B., Tjomsland, H. E., Røsseland, M., & Resaland, G. K. (2022) *Fysisk aktiv læring i matematikkfaget. Bedre skole*.

9.2. Konferanser og formidling

SEFAL arrangerte konferanser

SEFAL konferanse 2019 Sarpsborg
SEFAL konferanse 2019 Stavanger
SEFAL konferanse 2021 Oslo
SEFAL konferanse 2022 Bergen

SEFAL konferanse 2022 Oslo
ACTivate konferanse 2022 Bergen
SEAL konferanse 2023 Oslo

Utvalg konferanseaktivitet

Stokke, R. (2018) Hvordan utvikle modeller for fysisk aktiv læring i skolen. Folkehelseforeningen sin nasjonale folkehelsekonferanse.

Resaland, G. K., (2023) The Norwegian context for physical active learning. How to succeed And overcome boundaries?

Mandelid, M. B., (2023) Senter for fysisk aktiv Læring – meir fysisk aktiv, praktisk og variert undervisning. Voss

Mandelid, M. B., (2023) Senter for Fysisk Aktiv Læring – korleis skape grunnlag for aktive og robuste barn og unge i skulen? Verdens aktivitetsdag Fredrikstad

Mandelid, M. B., (2023) Senter for Fysisk Aktiv Læring – resultat etter fem år. Gjensidigestiftelsen årskonferanse

Resaland, G. K., (2022) The development of physically active learning in Norway. Activate – Walking the talk. Implementing Physical active learning and whole school physical Activity.

Resaland, G. K., (2022) Introducing the Norwegian Physical activity context. Nordic Conference on Physical Activity – the Nordic countries on the move – together

Resaland, G. K., (2022) Mer fysisk aktivitet i skolen – det viktigste folkehelse tiltaket siden røykeloven? Idrettsmedisinsk høstkongress

Resaland G. K., (2022) 60 Min med fysisk aktivitet i skolen – er det mulig å få til? Idrettsmedisinsk høstkongress

Resaland, G. K. & Mandelid, M. B., (2022) Fysisk Aktiv læring – samskaping om en ny didaktikk i skolen. Jubileumskonferanse til lærerutdanningen i Sogndal

Mandelid, M. B., (2022) Why teacher's values should matter in Physically Active Learning Research. Activate conference in the Netherlands

Mandelid, M. B., (2022) Unpacking Physically Active Learning in education. A movement didaktikk approach?

Teslo, S., (2022). Læreres meningsskaping av FAL. Activate konferanse i Netherlands

Teslo, S., (2022). Utvikling av kompetanse i FAL. ISPAH 2022 konferansen i Abu Dhabi

Mandelid, M. B., (2022) Physically Active Learning in Education. ISPAH 2022 konferansen i Abu Dhabi

Teslo, S., (2022). Læreres meningsskaping av FAL. Activate konferanse i Bergen

Teslo, S., (2021). Læreres meningsskaping av FAL. IFAK seminar i Sogndal

Lerum, Ø. & Mandelid M. B., (2021) Senter for Fysisk Aktiv Læring, Kva, kvifor og korleis? IFAK seminar Sogndal.

Øvrig formidling

Mandelid, M. B., (2022) Kva kan fysisk aktiv læring bidra med i skulen for å motverke kjedsamheit? Radio NRK Sogn og Fjordane

Resaland, G. K., (2021) Om fysisk aktiv læring. Podkast Lektor Lomsdal

9.3. Ansatte ved senteret

Mathias Brekke Mandelid er daglig leder av SEFAL. Han tar også en doktorgrad i pedagogikk ved Universitetet i Sørøst-Norge. Forskingsinteressene hans spenner om pedagogikk og didaktikk med spesiell interesse for nasjonal og global utdanningspolitikk. Mandelid har arbeidet med utvikling av etter- og videreutdanningene, forskningsaktivitet og oppgaver som hører til daglig drift. Mathias har også vært prosjektkoordinator for ACTivate prosjektet og hatt særlig ansvar for koblingen mellom forskning og utdanning.

Espen Søreide Dyngeland er utdannet lærer og forskerlinjestudent ved HVL og har arbeidet i flere prosjekter ved HVL. I SEFAL har Espen har fungert som støtteapparat for daglig leder ved senteret, som i hovedsak har materialisert seg i å koordinere og sammenfatte arbeidet med sluttrapporten for Senter for Fysisk Aktiv Læring-prosjektet.

Rasmus Stokke er førsteamanuensis i idrett, og har variert erfaring fra lærerutdanningen, skoleutvikling og har vært leder i høyere utdanning. Rasmus er nå pensjonist og har ved SEFAL bidratt i driften av senteret med oppgaver som strategisk rådgivning, organisatoriske og økonomiske oppgaver samt lederstøtte.

Marion Østenstad Sandal er utdannet allmennlærer fra Sogndal 2001, og startet på master i Praktisk utdanningsvitenskap for studieretning Leiing og profesjonsutvikling i utdanningssektoren. Marion har jobbet 80% som rådgiver i SEFAL siden oppstart, i tillegg til 20% som lærer ved Vassenden skole. Hun har bidratt inn mot etter- og videreutdanningene, klargjort innhold i Canvas og fremovermeldinger på læringsaktiviteter. Marion har hatt direkte kontakt ut mot skoleledelsen på skolene som har deltatt i kompetanseutviklingen, samt hatt ansvar for planlegging av konferansene SEFAL gjennomførte i august 2022 og juni 2023.

Tom Christian Wergeland er utdannet allmennlærerutdanning (4 år), og har tatt master i læring og undervisning med Fysisk aktiv læring som tematikk. Tom har erfaring som lærer på barne- og mellomtrinnet, og har jobbet 80% som rådgiver ved SEFAL i hele prosjektperioden, og 20% som lærer. Tom har hatt ansvar for utvikling av FAL-utstyr, koordinert samarbeid med eksterne aktører som Klubben AS, Funform AS og Medielab (HVL), han har gjennomført inspirasjonsøkter med deltagere ved SEFAL og bidratt i drift og videre-

utvikling av kompetanseutviklingstilbudet. Han har også utviklet læringsaktiviteter i FALtastisk.no og andre digitale ressurser.

Hege Stein er utdannet innenfor 3D animasjon med PPU, har arbeidserfaring som lærer og tar master innenfor digitalt læringsdesign. Hege har hatt rollen som IKT-rådgiver. Dette innebærer ikt støtte både ut mot deltagere i kompetanseutviklingen, samt hovedansvar på digitale løsninger internt på senteret. Hun har også fungert som utvikler på nettsiden FALtastisk.no, og bidratt i utviklingen av kompetanseutviklingstiltaket.

Pernille Buschmann Eriksen har mastergrad fra idrettsvitenskap med tema fysisk aktiv læring. I SEFAL er Pernille vitenskapelig assistent og har jobbet med utvikling av etter- og videreutdanning i FAL, samt vært prosjektleder for den digitale læringsressursen FALtastisk.

Ståle Teslo er doktorgradsstipendiat ved SEFAL og Høgskolen på Vestlandet. Hans arbeidsoppgaver har primært vært knytt til SEFALs LU-samarbeid med Skranevatnet skole i Bergen, samtidig som han har evaluert og forsket på SEFAL sin etter- og videreutdanning i FAL.

Sofie Riddervold har mastergrad i Helsefremmende arbeid og helsepsykologi. I SEFAL har Sofie jobbet med å utvikle og formidle innhold til e-læringen, i tillegg har hun bidratt med flere administrative oppgaver gjennom rollen som vitenskapelig assistent.

Claus Ottesen er seniorlektor ved lærerutdanningen ved UC Syd Danmark. Der fungerer han også som prosjektleder i forskning- og utviklingsavdelingen. I SEFAL har Claus vært prosjektleder og administrert utviklingen av e-læringsmodulene i FALtastisk.no

Anna Chalkley er ansatt i SEFAL som postdoktor, og har en doktorgrad innenfor fysisk aktivitet og helse, med særlig fokus på design, implementering og evaluering av skolebaserte initiativer. Anna har bidratt i SEFALs forskningsaktivitet ved å videreutvikle FAL gjennom å publisere i vitenskapelige tidsskrift, doktorgradsveiledning, fremlegg på konferanser og har vært viktig i SEFALs internasjonale arbeid.

Andy Daly-Smith er førsteamanuensis innenfor fysisk aktivitet og barnehelse ved universitetet i Bradford. Han leder Wolfson-senteret for anvendt barnehelsefors-

kning og har en stor portefølje av anerkjente vitenskapelige verk, samt erfaring fra en rekke forsknings- og utviklingsprosjekt innenfor fysisk aktivitet, folkehelse og fysisk aktiv læring. I SEFAL har Andy primært vært knyttet til ACTivate som leder for prosjektet. Han har også hatt en sentral rolle i forskningsaktiviteten i SEFAL. Amika Singh er seniorforsker i delt stilling mellom Muli-er institute i Nederland og SEFAL. Hennes forskningsinteresser innebærer temaer som trening hos ungdom, forebygging av overvekt og evaluering av folkehelseintervensjoner. I SEFAL har Amika vært ansatt som del av HVL sin universitetsambisjon og knyttet til forskningsaktivitet.

Eirik S. Jenssen er professor i pedagogikk ved HVL. I SEFAL har Eirik bidratt som rådgiver hovedsakelig knyttet til dekompsatsingen. Eirik er også doktorgradsveileder for en stipendiat ved SEFAL.

Knut Steinar Engelsen er professor i pedagogikk og IKT i læring ved Høgskulen på Vestlandet. Knut Steinar har hatt delt stilling i SEFAL for å bidra inn mot etter- og videreutdanningene, og det teoretiske bakteppet. Sigmund A. Anderssen er professor i fysisk aktivitet og helse ved Institutt for idrettsmedisinske fag ved Norges idrettshøgskole og leder seksjonen. I SEFAL har Sigmund fungert som medlem i styret, bidratt med støtte siden senterets oppstart, samt vært FoU ansvarlig.

Øystein Lerum er høgskolelektor ved Fakultet for lærarutdanning, kultur og idrett ved Høgskulen på Vestlandet. Han har utdanning innen kroppsøving og idrettsvitenskap. Han har erfaring fra flere større forskningsprosjekter, blant annet myndighetenes forsøk med økt fysisk aktivitet på ungdomstrinnet (School in Motion, 2015-2018). I sin doktoravhandling forsker han på læreres erfaringer med fysisk aktiv læring i grunnskolen. Øystein har hovedsakelig bidratt i forskningsvirksomhet ved SEFAL.

Henning Klafstad er seniorrådgiver i Medielab ved HVL. I SEFAL har Henning primært støttet IT funksjoner inn mot Canvas, Adobe Connect og lignende. Jan Erik Ølmheim er digital pedagogisk rådgiver ved HVL og har arbeidet ved SEFAL med blant annet læringsplattformen, Canvas, Zoom, nettundervisning og utvikling av e-læring.

Anna Lange Moi har bakgrunn fra lærerutdanningen og arbeidet som vitenskapelig ansatt i SEFAL. Anna har arbeidet med vitenskapelige oppgaver og bidratt til oversetting i ACTivate.

Ingrid Rui har idrettsvitenskaplig bakgrunn og arbeidet som vitenskapelig ansatt i SEFAL. Ingrid har spesifikt arbeidet og bidratt til planlegging av SEFAL konferanseaktivitet.

Marie Hermansen har idrettsvitenskaplig bakgrunn og arbeidet som vitenskapelig ansatt i SEFAL. Marie hadde et administrativt overblikk over deltakere og bidratt til planlegging av konferanseaktivitet.

Hege Eikeland Tjomsland har doktorgrad i helsefremmende arbeid og er førsteamanuensis i helsefremmende arbeid ved Høgskulen på Vestlandet. Hege er opptatt av folkehelse og livsmestring i skolen, og har forsket på utvikling, igangsetting og evaluering av helsefremmende tiltak i barnehagen og skolen. Hege var med å skape retning til senteret i en tidlig fase, i tillegg har hun vært veileder til stipendiater ved SEFAL.

Nikolaj Trautner har bakgrunn som rektor på ulike skoler i Danmark, og erfaring som konsulent med fokus på utviklingsprosesser og ledelse. Nikolaj hadde flere roller i sin tid i SEFAL, først som rådgiver, deretter faglig utdanningsansvarlig og etter hvert daglig leder.

Geir Kåre Resaland er professor og prorektor for regional utvikling ved Høgskulen på Vestlandet og har forsket på fysisk aktivitet og FAL i skulen i nærmere 20 år. Geir Kåre er opphavsmann for Senter for fysisk aktiv læring (SEFAL) og ACTivate, et Erasmus+-samarbeidsprosjekt med 6 land.

Referanse

Mandelid, M.B., Dyngeland, E.S., Stokke, R., Wergeland, T.C., Sandal, M.Ø., Stein, H., Erikssen, P.B., Teslo, S.B., Riddervold, S., Ottesen, C., Chalkley, A., Daly-Smith, A., Singh, A., Jenssen, E., Engelsen, K.S., Anderssen, S.A., Lerum, Ø., Klafstad, H., Ølmheim, J.E., Moi, A.L., Rui, I., Hermanssen, M., Tjomsland, H.E., Trautner, N., Resaland, G.K (2023) Senter for Fysisk Aktiv Læring: Sluttrapport.

Kontakt detaljer

mathias.brekke.mandelid@hvl.no

10. Referanser

- Armour, K. M., & Yelling, M. R. (2004). Continuing professional development for experienced physical education teachers: Towards effective provision. *Sport, education and society*, 9(1), 95-114.
- Bartholomew, J. B., & Jowers, E. M. (2011). Physically active academic lessons in elementary children. *Preventive medicine*, 52, S51-S54.
- Avalos, B. (2011). Teacher professional development in teaching and teacher education over ten years. *Teaching and teacher education*, 27(1), 10-20.
- Biesta, G., Priestley, M., & Robinson, S. (2015). The role of beliefs in teacher agency. *Teachers and teaching*, 21(6), 624-640.
- Day, C., & Sachs, J. (2004). Professionalism, performativity and empowerment: Discourses in the politics, policies and purposes of continuing professional development. *International handbook on the continuing professional development of teachers*, 3, 32.
- Ertsås, T.I. & Irgens, E.J. (2012): Teoriens betydning for profesjonell yrkesutøvelse. I: Postholm, M.B.: Læreres læring og ledelse av profesjonsutvikling. Trondheim: Tapir, s.195-215
- Ertsås, T.I. & Irgens, E.J. (2014) Fra individuell erfaring til felles kunnskap: Når kompetanseutvikling er virkemiddel for å skape bedre skoler. I M.B. Postholm (red.), *Ledelse og læring i skolen* (s. 155-174). Oslo. Universitetsforlaget
- Fullan, M. (1994). Coordinating top-down and bottom-up strategies for educational reform. *Systemic reform: Perspectives on personalizing education*, 7-24.
- Goodlad, J. I. (1992). On Taking School Reform Seriously. *Phi Delta Kappan*, 74(3), 232-238.
- Harrell, J. S., Gansky, S. A., McMurray, R. G., Bangdiwala, S. I., Frauman, A. C., & Bradley, C. B. (1998). School-based interventions improve heart health in children with multiple cardiovascular disease risk factors. *Pediatrics*, 102(2), 371-380.
- Hayes, D. (2019). Continuing professional development/continuous professional learning for English language teachers. In *The Routledge handbook of English language teacher education*. 155-168. Routledge.
- Hoekstra, A., & Korthagen, F. (2011). Teacher Learning in a Context of Educational Change: Informal Learning Versus Systematically Supported Learning. *Journal of Teacher Education*, 62(1), 76-92.
<https://doi.org/10.1177/0022487110382917>
- Hoekstra, A., Korthagen, F., Brekelmans, M., Beijaard, D., & Imants, J. (2009). Experienced teachers' informal workplace learning and perceptions of workplace conditions. *Journal of workplace learning*, 21(4), 276-298.
- Høgskulen på Vestlandet (2022a), Skranevatnet skole, URL: <https://www.hvl.no/samarbeid/samarbeid-lararutdanning-og-kreative-fag/larerutdanningskoler/skranevatnet/>
- Høgskulen på Vestlandet (2022b), Tonje Brenna berømmer HVLs arbeid for fysisk aktiv læring i skolen URL: <https://www.hvl.no/aktuelt/tonje-brenna-pa-skolebesok/>
- Ind, N., & Coates, N. (2013). The meanings of co-creation. *European business review*, 25(1), 86-95.
- Kemmis, S., Wilkinson, J., Edwards-Groves, C., Hardy, I., Grootenboer, P., & Bristol, L. (2013). *Changing practices, changing education*. Springer Science & Business Media.
- Klev, R., & Levin, M. (2009). Forandring som praksis. *Endringsledelse gjennom læring og utvikling*, 2.
- Klev, R. & Levin, M. (2021). Forandring som praksis: Endring og utvikling som samskapt læring (3. utg.).
- Kolle, E., Steene-Johannessen, J., Sävfenbom, R., Anderssen, S. A., Grydeland, M., Ekelund, U., & Solberg, R. B. (2019). Forsøk med økt fysisk aktivitet på ungdomstrinnet. Hovedrapport.
- Korthagen, F. A., & Kessels, J. P. (1999). Linking theory and practice: Changing the pedagogy of teacher education. *Educational researcher*, 28(4), 4-17.
- Korthagen, F. A., Kessels, J., Koster, B., Lagerwerf, B., & Wubbels, T. (2001). Helping individual student teachers become reflective: The supervisory process. In *Linking Practice and Theory* (pp. 124-146). Routledge.
- Korthagen, F. (2017). Inconvenient truths about teacher learning: Towards professional development 3.0. *Teachers and teaching*, 23(4), 387-405.
- Kunnskapsdepartementet (2017). Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen. Fastsett som forskrift ved kongelig resolusjon. Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020.
- Lerum, Ø, Eikeland Tjomsland, H. E., Leirhaug, P. E., McKenna, J., Quaramby, T., Bartholomew, J., Jenssen, E. S., Daly-Smith, A., & Resaland, G. K. (2021). The conforming, the innovating and the connecting teacher: A qualitative study of why teachers in lower secondary school adopt physically active learning. *Teaching and Teacher Education*, 105, 103434. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2021.103434>

- Love, R., Adams, J., & van Sluijs, E. M. (2019). Are school-based physical activity interventions effective and equitable? A meta-analysis of cluster randomized controlled trials with accelerometer-assessed activity. *Obesity Reviews*, 20(6), 859-870.
- Malterud, K. (2017). Kvalitativ metasyntese som forskningsmetode i medisin og helsefag.
- McKenzie, T. L., & Lounsbery, M. A. (2014). The pill not taken: Revisiting physical education teacher effectiveness in a public health context. *Research quarterly for exercise and sport*, 85(3), 287-292.
- Munthe, E., Helgevold, N., Bjuland, R., & Aslaksen, O. H. (2015). Lesson study: i utdanning og praksis (p. 119). Cappelen Damm akademisk.
- Naylor, P. J., Macdonald, H. M., Zebedee, J. A., Reed, K. E., & McKay, H. A. (2006). Lessons learned from Action Schools! BC—an 'active school' model to promote physical activity in elementary schools. *Journal of science and Medicine in sport*, 9(5), 413-423.
- Naylor, P.J. & H.A. McKay, Prevention in the first place: schools a setting for action on physical inactivity. *Br J Sports Med*, 2009. 43(1): p. 10-3.
- NOU 2015: 8. (2015). *Fremtidens Skole. Fornylse av fag og kompetanser*. Oslo: Kunnskapsdepartementet. Hentet fra: <https://nettsteder.regjeringen.no/fremtidensskole/nou2015-8/>
- Opfer, V. D., & Pedder, D. (2011). Conceptualizing teacher professional learning. *Review of educational research*, 81(3), 376-407. <https://doi.org/10.3102/0034654311413609>
- Opplæringslova. (1998). Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa.
- Patton, K., Parker, M., & Neutzling, M. M. (2012). Tennis shoes required: The role of the facilitator in professional development. *Research quarterly for exercise and sport*, 83(4), 522-532. <https://doi.org/10.1080/02701367.2012.10599141>
- Peregrin, T. (2001). TAKE 10!: Classroom-based program fights obesity by getting kids out of their seats. (Beyond the Headlines). *Journal of the American Dietetic Association*, 101(12), 1409-1410.
- Resaland, G. K., Moe, V. F., Aadland, E., Steene-Johannessen, J., Glosvik, Ø., Andersen, J. R., ... & Anderssen, S. A. (2015). Active Smarter Kids (ASK): Rationale and design of a cluster-randomized controlled trial investigating the effects of daily physical activity on children's academic performance and risk factors for non-communicable diseases. *BMC public health*, 15(1), 1-10.
- Rutter, A. (2017). Teacher choices: Teacher development. *Teachers College Record*, 119(14), 1-32.
- Senter for fysisk aktiv læring (2022), Fysisk aktiv læring (FAL), URL: <https://www.hvl.no/om/sefal/fysisk-aktiv-laring/>
- Steene-Johannessen J, Anderssen SA, Bratteteig M, Dalhaug EM, Andersen ID, Andersen OK, (2019) Kartlegging av fysisk aktivitet, sedat tid og fysisk form blant barn og unge 2018 (ungKan3) [rapport]. Tilgjengelig fra: https://www.fhi.no/globalassets/bilder/rapporter-og-trykksaker/2019/ungkan3_rapport_final_27.02.19.pdf
- Stortingsmelding 16 (2002). Resept for et sunnere Norge. Folkehelsepolitikken.
- Stortingsmelding 19 (2014-2015): Folkehelsemeldingen-Mestring og muligheter. Oslo: Helse-og omsorgs-departementet.
- Stortingsmelding 21 (2016-2017), Lærelyst – tidlig innsats og kvalitet i skolen
- Teslo, S., Thurston, M., Lerum, Ø., Mandelid, M. B., Jenssen, E. S., Resaland, G. K., & Tjomsland, H. E. (2023). Teachers' sensemaking of physically active learning: A qualitative study of primary and secondary school teachers participating in a continuing professional development program in Norway. *Teaching and Teacher Education*, 127, 104113.
- Vazou, S., Webster, C. A., Stewart, G., Candal, P., Egan, C. A., Pennell, A., & Russ, L. B. (2020). A systematic review and qualitative synthesis resulting in a typology of elementary classroom movement integration interventions. *Sports Medicine*, 6(1), 1-16. <https://doi.org/10.1186/s40798-019-0218-8>
- Vetter, M., O'connor, H. T., O'dwyer, N., Chau, J., & Orr, R. (2020). 'Maths on the move': Effectiveness of physically-active lessons for learning maths and increasing physical activity in primary school students. *Journal of Science and Medicine in Sport*, 23(8), 735-739.
- World Health Organization. (2019). Global action plan on physical activity 2018-2030: more active people for a healthier world. World Health Organization.
- Zeichner, K. (2010). Rethinking the connections between campus courses and field experiences in college-and university-based teacher education. *Journal of teacher education*, 61(1-2), 89-99.

Høgskulen
på Vestlandet

Campus Haugesund
Bjørnsonsgate 45

Campus Stord
Klingenbergvegen 4
Rommetveit

Campus Bergen
Inndalsveien 28

Campus Førde
Svanehaugvegen 1

Campus Sogndal
Røyrigata 6

Høgskulen på Vestlandet Postbox 7030 N-5020 Bergen Norway +47 55 58 58 00 post@hvl.no hvl.no
Facebook [hvl.no](https://www.facebook.com/hvl.no) Twitter [@hvl_no](https://twitter.com/hvl_no) Instagram [@hvl.no](https://www.instagram.com/hvl.no) LinkedIn Høgskulen på Vestlandet (HVL)